

Brug af e-bøger online og offline på PC og mobile enheder

- en arbejdsrapport

En afprøvning af brugernes muligheder og udfordringer ift. online og offline brug af udvalgte e-bogsplatforme – med dokumentation af best/worst cases, nødvendige applikationer og kvalitativ undersøgelse af den studerendes opfattelse af e-bogens anvendelighed.

Indhold

Forord	1
Resumé	2
Overordnet om dataindsamlingen og afrapporteringen	5
Teknisk afestning.....	6
Præciseringer ift. opdraget.....	6
Forbehold	7
E-bogsplatforme omfattet af testen	7
Mobile enheder (tablets og e-readers) benyttet til testen.....	8
Erfaringerne med e-bogsplatformene	10
Erfaringerne med de mobile enheder	19
Brugerinterviews.....	25
Refleksioner omkring brugen af e-bøger	26
Brugerens vej til e-bøgerne / barrierer for brug	26
Bilag	29
Bilag 1: E-bogsterminologi.....	29
Bilag 2: Skemaer med undersøgelsesdata.....	33
Bilag 3: Interviewguide	43
Bilag 4: Interviewdata	44

Forord

NB: I nærværende rapport anvendes forkortelsen AUL som samlebetegnelse for alle bibliotekerne på Aarhus Universitet samt Statsbiblioteket.

Det er etableret praksis, at Statsbiblioteket og AU bibliotekerne både sammen og hver for sig indkøber e-bøger, som alle stilles til rådighed for Aarhus Universitets studerende via det fælles bibliotekssystem og Search. De studerende oplever ikke nogen forskel ift. hvor den enkelte e-bog er indkøbt, og omdrejningspunktet for denne rapport er derfor også den praktiske afprøvning af et antal e-bogsplatforme, hvor licensen i nogle tilfælde er erhvervet af Statsbiblioteket og i andre tilfælde af AU bibliotekerne.

Opdraget for arbejdsrapporten er:

“AULs nuværende e-bogsplatforme afprøves specifikt mht. brugernes muligheder/udfordringer ift. download til PC og til e-readers. Resultaterne dokumenteres: Hvordan, best/worst cases, nødvendige applikationer o.lign. En quick-and-dirty brugerundersøgelse om den studerende og/eller forskerens opfattelse af e-bogens anvendelighed kan indgå.”

Resultat: Sammenhængen mellem AUL's e-bogsplatforme og læseapparater er dokumenteret.

Brugerne kan naturligvis skaffe sig e-bøger udenom AUL fx via eReolen.dk eller kommercielle udbydere ("net-boghandlere"), men det ligger udenfor opdraget at undersøge disse alternativer og kigge på konkurrencen derfra.

Arbejdsgruppen har jf. opdraget foretaget hhv. en teknisk afestning af et antal e-bogsplatforme (fortolket som både forlagsplatforme og aggregators) og hardwareenheder samt foretaget en brugerundersøgelse. Rapporten er centreret omkring resultater og erfaringer her fra – interviewdata og tekniske undersøgelsesdata er anbragt i bilag.

I bilagene findes også en oversigt over centrale begreber indenfor e-bogsområdet. Der bruges mange forskellige begreber – nogle gange om de samme fænomener – hvilket kan forårsage en vis forvirring. Med terminologien på plads har vi forsøgt at minimere den risiko.

Tak til Lea Tølbøl Sørensen og Tine Emilie Mikkelsen for assistance i afestningsfasen.

Helle Nymann Munk, Jens Hofman Jensen og Diba Terese Markus,
Statsbiblioteket februar 2012.

Resumé

Hovedformålet med undersøgelsen er at få et indblik i, hvor tilgængelige AUL's e-bøger/e-bogsplatforme er for brugerne for så vidt angår både online og offline brug ift. teknisk platform (PC og mobile enheder). Kommercielle alternativer er ikke omfattet af undersøgelsen.

E-bøgerne virker - men er de konkurrencedygtige?

De e-bogsplatforme, der er med i denne undersøgelse, fungerer generelt både online og offline på Windows og Mac OS (dvs. almindelige laptops eller stationære computere), og for langt de flestes vedkommende også på iOS (dvs. på Apples iPhone og iPad). For så vidt angår de Androidbaserede mobile enheder, så fungerer disse også langt hen af vejen. Specielt Kindle Fire er her en lovende kandidat, under forudsætning af at brugeren har de tekniske kompetencer til at få sat sin enhed op til formålet.

"Fungerer" er dog et vidt begreb. AUL-indkøbte e-bøgers ergonomi, læsbarhed, mulighed for download, mulighed for udskrivning, annotering, etc. kan være milevidt fra kommercielle alternativer. Forskelligheden i AUL's e-bøgers virkemåde må antages i sig selv at være en forhindring for brugen af dem. Der er således en reel risiko for, at nogle brugere simpelthen opgiver at anvende vores e-bøger, når brugsmulighederne og kravene til brugeren er så vidt forskellige afhængigt af, hvilken titel der er tale om.

E-bogsplatformene som AUL får sine e-bøger fra, kan deles op i to kategorier: *Forlagsplatforme* og *aggregators*. *Forlagsplatforme* forhandler udelukkende egne udgivelser og er ofte oprindeligt rene tidsskriftplatforme, hvorimod aggregators specifikt er udviklet til at hoste e-bøger uanset hvilket forlag de kommer fra.

Der er typisk flere begrænsninger når man benytter en *aggregator*:

- der er max. udlånstid på den enkelte e-bog
- man skal oprette en konto for at få mulighed for at benytte værktøjerne på platformen og for at downloade
- der er restriktioner i antal sider der må printes

Det er forhold AUL har svært ved at påvirke alene, dog er det samtidig konkurrenceparametre som indgår i den løbende vurdering af porteføljen af e-bogsplatforme og som de enkelte e-bogsplatforme må forventes at udvikle sig på løbende.

På baggrund af de 15 interviews med tilfældigt udvalgte brugere kan vi konkludere, at ovenstående begrænsninger faktisk opleves som irritationsmomenter ifm. brugen af AUL's e-bøger, hvis egenskaber på disse punkter adskiller sig fra typiske købeprodukter eller piratkopier.

E-bogen udfordrer forestillingen om "bibliotekets samlinger"

Måden indkøb af e-bøger foregår på, udfordrer gængs tankegang om bibliotekets rolle. Hvor biblioteker førhen indkøbte materialer og herved opbyggede "samlinger", sker der ofte noget andet i e-bogs-sammenhæng. For det første ligger e-bøger næsten altid hos en ekstern udbyder – de befinder sig altså ikke på bibliotekets egne servere. En endnu større forandring er måske, at licensvilkår hos visse e-bogsudbydere betyder, at et indkøb af en e-bog er tidsbegrænset.

"Perpetual purchase" er således ikke en selvfølge, men til tider blot en mulighed hos den enkelte udbyder. Forestillingen om en "samlingsopbygning" hos biblioteket må her altså i en vis forstand forlades: Købet kan i disse tilfælde næsten sidestilles med en midlertidig leje, hvilket i en traditionel optik synes mere flygtigt end et reelt køb.

Set med slutbrugernes øjne er licensformen underordnet, men for biblioteket har det en økonomisk konsekvens, hvilken indkøbsform der vælges. Her er det et væsentligt aspekt, at det ikke altid på forhånd er muligt at afgøre om den ene form er entydigt dyrere eller billigere end den anden. Økonomien afhænger nemlig af den fremtidige efterspørgsel på de pågældende e-bøger – og den er ikke altid lige nem at forudsige. I formuleringen af en fremtidig accessionspolitik bør det derfor overvejes om "perpetual purchase" altid er det ideelle.

Fagligheden prioriteres højest ved indkøb af e-bøger

På baggrund af testen af udvalgte e-bogsplatforme, kan vi konkludere, at der er mange parametre, der kan have betydning ved køb af e-bøger med den efterfølgende afsætning for øje. Den vigtigste parameter er i øjeblikket det faglige indhold og altså ikke fx hvorvidt en e-bog kan bruges på en iPad, om den kan printes eller hvor let læselig den er.

En afledt effekt heraf er, at e-bogens form (og dermed også en del af dens oplevede anvendelighed) varierer meget. AUL er således helt i udbydernes magt hvad angår e-bogens format, hvis vi ønsker at indkøbe en bestemt titel som e-bog.

Det virker umiddelbart naturligt for et brugerorienteret bibliotek at sætte fagligheden øverst. Men med et sådan princip må de medfølgende konsekvenser også accepteres – forskellighed i platformenes muligheder følger med på godt og ondt. Ifm. formuleringen af en fremtidig accessionspolitik for e-bøger er det derfor oplagt at definere om fagligheden altid vægter højest, eller om der fx er nedre kriterier for formen af e-bøgerne, som kan diskvalificere et køb.

Forskellige egenskaber ved e-bøger

Når det drejer sig om indkøb af enkelttitler hos de forskellige aggregators (hvor der kan være flere, alternative indkøbsmuligheder), kan vi med fordel – og bør også – opstille en række vurderingspunkter som vi bør prioritere efter (listet i vilkårlig rækkefølge):

- købsmodel (fx perpetual purchase eller tidsbegrænset)
- mulighed for download til offline
- mulighed for at vi kan definere lånetid

- at titlen altid er tilgængelig online, selv om den er lånt ud
- antal sider der må printes
- hvilket format bogen ligger i – ePub foretrækkes
- muligheden for (som i EBL) at have en konto hos udbyderen, der trækker på system-autentifikationen eller anden i forvejen anvendt autentifikations-infrastruktur, så brugeren undgår at skulle have flere hold brugernavne/passwords
- muligheden for at eksportere og gemme noter også efter et udlån er udløbet

Manglende adoption kan skyldes andre ting end e-bøgerne selv

Afprøvningen af e-bøgerne har fokuseret primært på den tekniske anvendelighed og ikke på, hvordan brugerne finder frem til eller bliver gjort opmærksom på, at AUL tilbyder e-bøger. Nærværende undersøgelse giver således et indblik i *nogle* af de årsager, der kan være til, at vores brugere til- eller fravælger e-bøgerne, men ikke dem alle.

Vi har ikke vurderet eller haft mulighed for at vurdere, hvor stor betydning de ovennævnte egenskaber ved e-bøger har for adoptionen af dem. Dette bør nødvendigvis sættes i relation til en vurdering af, hvad der fx kan gøres på fremvisningen i Search (som også påtales i Julia Gardners seneste usability-undersøgelse) såvel som fx en indsats i kurser i og generel promovning af e-bøger.

En indledende oplistning af forhindringer for brugen af e-bøger på AUL kan findes på side 27.

Overordnet om dataindsamlingen og afrapporteringen

Den tekniske test er defineret ud fra en række hensyn. Et antal hardwareenheder er udvalgt ud fra et krav om, at de repræsenterer forskellige teknologier (baggrundsbelyst/e-ink), operativsystemer og funktionalitetsniveauer (med en dedikeret e-bogslæser i den ene ende af spektret og en tablet PC i den anden ende af spektret) mv.. Tilsvarende er et antal e-bogsplatforme udvalgt som er tilpas forskellige mht. typen af indhold, fagområde, forretnings-model etc..

Endelig er der eksperimenteret en del med testformen for at opnå en så ensartet metode og niveau som muligt mhp. en koncis beskrivelse. Den endelige afrapportering er således for overskuelighedens og sammenlignelighedens skyld opsummeret på skema-form, men suppleret med et mere beskrivende afsnit for hver testet e-bogsplatform og mobile enhed.

Hvad der egentlig skal testes, kan diskuteres. Er det interessante de forskellige enheders anvendelighed? Er det e-bogsplatformenes anvendelighed? Eller noget helt tredje? Selvom det måske er interessant med anvendeligheden, ja, så er der jo nye enheder på gaden i næste uge, og mht. hvilke e-bogsplatforme AUL skal have, er der ikke frit valg på alle hylder – mange er valgt primært pga. deres indhold og ikke den form som e-bogen har.

Brugerundersøgelsen er "quick and dirty" ud fra devisen, at vi hellere vil have lidt brugerinput end slet intet. Den består i 15 interviews med brugere indfanget i forhallen og baseret på en til formålet lavet interviewguide.

Vores forudsætninger ift. aftestning af platforme og enheder er meget anderledes end vores brugere. I modsætning til dem:

- er vores søgninger på og brug af e-bøger helt igennem "fiktion"
- er vi også i berøring med flere platforme end selv en heavy e-bogslæsende bruger formodentlig er, da platformene typisk er stærke indenfor relativt afgrænsede fag/emneområder
- har vi indledningsvist skullet bruge tid på opsætning af den enkelte enhed og oprettelse af brugerkonti i forskellige sammenhænge (Apple ID, Amazon ID etc.) – den udfordring antager vi brugerne allerede ville have overstået
- har vi indledningsvist skullet bruge tid på at blive fortrolig med læseenhederne – her antager vi at brugerne faktisk kender deres egne enheder

Nedenfor er redegjort for grundlaget og konklusioner ift. hhv. den tekniske test og brugerundersøgelsen. Undersøgelserdata er anbragt i bilag 2 og 4.

Teknisk aftestning

Opdraget fokuserer på download, men reelt er enhedernes velegnethed ift. *online læsning* ligeså relevant. De studerende har adgang til Internet næsten overalt – på campus, privat og mange steder i det offentlige rum, og har med fjernadgang derfor alle muligheder for at bruge bøgerne online. Og besværlighederne ved download af en bog – teknisk og pga. begrænsninger i sideantal eller udlånsperiodens længde etc. – gør at det langt fra er givet, at en bruger overhovedet har brug for at downloade en bog eller finder det formålstjenligt.

Testen omfatter altså *både* online og offline læsning.

E-bogsplatformene er primært testet på et antal Android og iOS4 baserede mobile enheder med WIFI.

1-2 bøger fra hver e-bogsplatform er testet af på de forskellige enheder mhp.

- afklaring af om og hvordan e-bøgerne lader sig læse online (online mode)
- afklaring af om og hvordan e-bøgerne lader sig downloade og læse på enheden (offline mode)
- hvilke applikationer/plugins der er nødvendige
- hvor mange bruger-ID'er det er nødvendigt at oprette/betjene sig af i processen
- hvilke download/visningsformater bøgerne kommer i
- at udforske hvordan den pågældende e-bogsplatform er at bruge
- at få et indtryk af den pågældende e-bogsapplikations look and feel
- at få en fornemmelse af e-bogsapplikationens hjælpefunktion

Erfaringer/indtryk er opsummeret i et skema for hver e-bogsplatform (se bilag 2). For at give overblik og gøre det let at spotte, hvor der evt. kan være problemer ift. en e-bogsplatform er cellerne farvekodet ala et trafiklys:

 = ja/ingen eller få problemer

 = måske/en del problemer

 = nej/kan ikke lade sig gøre

n/a = giver ikke mening

Skemaerne kan ikke stå alene, da de netop kun leverer et meget overordnet billede af de testede forhold, succeser og problemer. Derfor er skemaerne suppleret med to uddybende afsnit om erfaringerne med hhv. de enkelte e-bogsplatforme og de enkelte mobile enheder.

Præciseringer ift. opdraget

Opdraget sidestiller PC og "e-readers" – her fortolket som mobile enheder. Vi har imidlertid valgt at teste og dokumentere de mobile enheder mest intensivt, da de er "de nye i klassen" og undladt separate skemaer for PC.

Vi har således vurderet, at det ikke var nødvendigt med samme detaljeringsgrad på PC-siden, da vi mener det er rimeligt at antage at e-bøgerne faktisk læses og downloades (i det omfang den mulighed gives) på i hvert fald Windows PC'er – e-bogsplatformene må jo formodes at være udviklet til det markedsledende operativsystem for forbruger PC'er. Kendskabet er primært til XP-varianten, da Statsbibliotekets arbejdsstationer kører på dette OS.

Ifm. download er det – afhængigt af e-bogsplatformen og typen af e-bøger – ofte en mulighed eller ligefrem en nødvendighed at hente bøgerne ned via en PC med Adobe Digital Editions (herefter forkortet ADE) e. lign. software til håndtering af DRM (Digital Rights Management). Ift. afestning af Mac OS X lader denne platform til at være mulig at sidestille med Windows rent funktionalitetsmæssigt.

Forbehold

Samsung Galaxy: Her er betydeligt flere røde felter i skemaet (indikerer fx at bøger fra den givne e-bogsplatform ikke kan downloades) ift. fx Kindlen, hvilket kan undre, da Kindlen er langt mere "lukket" ift. installation af 3. parts software.

Årsagen skal formodentlig findes i det forhold, at det er to forskellige personer, der har testet platformene med hver sin enhed. Måden, vi hver især tester på, formodes således at spille en rolle: Hvis testperson A blot konstaterer at bøger fra en given e-bogsplatform ikke lader sig downloade uden yderligere foranstaltninger, mens testperson B prøver sig frem med forskellige løsningsstrategier og evt. download af anden software end den præ-installerede, ja, så vil det give divergerende resultater.

Der er altså grund til at tro, at billedet af Samsung Galaxys "kompabilitet" ift. e-bogsplatformene i et eller andet omfang er misvisende. I hvert fald set i den optik, at en bruger, der satser på at skulle anvende enheden intensivt til at læse e-bøger på, ikke nødvendigvis vil slå sig til tåls med at download ikke umiddelbart kan lade sig gøre, men vil prøve adskillige applikationer af og evt. gå så vidt som til fx at foretage permanente modificeringer af styresystemet (fx at "roote" sin Android enhed) for at lykkes med det.

På samme måde har det en betydning for testresultatet, at vi hver især har testet hver vores enhed på de forskellige platforme – og dette med hver vores forudsætninger.

E-bogsplatforme omfattet af testen

Tabellen nedenfor oplister de testede e-bogsplatforme. De er udvalgt, fordi de indeholder forskellige typer af e-bøger ift. formater, måder de er tilgængelige på (titel/kapitel niveau) og om det er en forlags- eller aggregator platform samt fagområder. Nogle baser indeholder udelukkende bøger, andre omfatter kun opslagsværker, og andre igen har forskellige typer materialer. Hvordan brugeren får muligheder for at læse det enkelte værk og hvor mange brugeren har adgang til varierer fra base til base. Testen omfatter udelukkende betalingsbelagte produkter med forskellige licensbetingelser, som brugeren kan risikere at støde på ved download.

Databasetitel	Type	Kommentar	Titler
Early English Books Online	Et tekstarkiv over gamle engelske digitaliserede bøger, som er købt samlet. Dækker Arts	Har nogle andre funktionaliteter udover PDF, bl.a. fotografisk gengivelse. Ligger både som database og som enkelttitler i Search.	103.705
Ebook Library	Aggregator. Her købes enkelttitler fra forskellige udgivere/forlag	Kan læses via browser, PDF download + download til e-reader. Off line læsning kræver Adobe Digital Editions eller Bluefire Reader. Print kræver Adobe Reader. Ligger kun som enkelttitler pt.	479
Ebrary	E-bogsbase i løbende abonnement. De har det med at fjerne titler. Dækker alle fagområder.	Her skal brugeren have installeret en ebrary Reader. Ligger både som database og som enkelttitler i Search.	71.262
EBSCO eBook Collection	Aggregator. Her købes enkelttitler fra forskellige udgivere/forlag	Nogle af bøgerne kan downloades - mulighederne kan ses ud for den enkelte titel. Download kræver at brugeren opretter konto. Kan læses via browser, PDF download + download til e-reader. Ligger både som database og som enkelttitler i Search.	320
MyiLibrary	Aggregator. Her købes enkelttitler fra forskellige udgivere/forlag	Nogle af bøgerne kan downloades - mulighederne kan ses ud for den enkelte titel. Download kræver at brugeren opretter konto. Kan læses via browser, PDF download + download til e-reader. Ligger både som database og som enkelttitler i Search.	197
OECD iLibrary	Forlagsplatform m. hovedsaglig e-bøger og primært indenfor Business and Social Sciences og Health	PDF. Kan downloades på kapitelniveau. Ligger både som database og som enkelttitler i Search.	6.886
Springer	Forlagsplatform m. både e-bøger og tidsskrifter. Købes som pakker indenfor specifiikke fagområder	PDF. Kan downloades på kapitelniveau. Ligger både som database og som enkelttitler i Search.	17.746 ¹
Thieme ²	Forlagsplatform. Atlas og tekstbøger indenfor Health	HTML. Ligger både som database og som enkelttitler i Search.	55
Karger	Forlagsplatform m. både e-bøger og tidsskrifter indenfor Health	PDF. Kan downloades på kapitelniveau. Ligger både som database og som enkelttitler i Search.	527
ACLS Humanities E-Book	Forlagsplatform m. e-bøger indenfor Arts	PDF. Kan downloades på kapitelniveau. Ligger både som database og som enkelttitler i Search.	3282

Tabel 1 Testede e-bogsplatforme

Mobile enheder (tablets og e-readers) benyttet til testen

¹ incl. nyindkøb pr. 1.1.2012

² Denne platform er opsagt, men vi har valgt at bibeholde den som testplatform i rapporten, da e-bøgerne fungerer m. Flash, hvilket har været relevant at teste, da det er et scenarie vi vil støde på igen.

Mærke og model	Type	Operativsystem
iPad2	tablet	iOS4
Kindle Fire **	tablet	modificeret Android 2.3
Samsung Galaxy tab 10.1	tablet	Android 3.1
Sony PRS-T1 *	e-reader	modificeret Android

Tabel 2 Indkøbte mobile enheder

* sælges ikke pt. i Danmark, men er på vej iflg. gadgetzonen.dk

** sælges ikke i Europa pt.

Erfaringerne med e-bogsplatformene

I det følgende har vi sat ord på vores erfaringer med de enkelte e-bogsplatforme og brugernes muligheder/udfordringer ift. online og offline brug af bøgerne – herunder best/worst cases, nødvendige applikationer o. lign. Erfaringerne - opsummeret i helt kort form – kan findes i skemaerne i bilag 2.

Early English Books Online (EEBO)

e-bogsplatformens webgrænseflade er temmelig gammeldags i look and feel, men på en PC fungerer platformen teknisk set helt uproblematisk: De digitaliserede tekster kan enten læses og navigeres i online eller downloades som standard PDF eller TIFF (enten sideudsnit, den enkelte side, et defineret sideinterval eller fuldtekst), som kan indlæses af ens sædvanlige PDF-reader eller billedviewer. Det er ikke nødvendigt med særskilte ID'er til fx en personlig konto eller ADE.

På en PC er EEBOs største problem navigationen: Webgrænsefladens funktion til download af fulltext er en smule skjult, men via postens 'help on downloading' link, når man hurtigt en brugbar og letlæst anvisning.

Mere problematisk bliver webgrænsefladen på en mobil enhed. Værkerne er indscannede 2-sides opslag, og dermed billeder, der bedst ses i "landskabs-mode", dvs. enheden skal helst holdes horisontalt sådan som PC-skærmen jo per default fungerer. Kravet om landskabs-mode konflikt imidlertid med e-læsernes design, der oftest tager udgangspunkt i enkelt-sides opslag, og som derfor understøtter læsning i "portræt-mode" rigtig godt. For EEBOs vedkommende resulterer den uhensigtsmæssighed i, at teksten i webgrænsefladen bliver meget lille, og at der derfor skal zoomes (faktisk for hver gang man går til næste opslag, fordi zoom-indstillingen ikke lagres) og med zoom følger scroll og ofte også re-centrering af billedet.

Brugeren er med andre ord rigtig meget på arbejde her. EEBO er efter alt at dømme ikke en platform der vil blive brugt intensivt på mobile enheder.

Ebook Library (EBL)

En aggregator, som udbyder bøger fra mange forskellige forlag. Oprindeligt et produkt, som ASB ønskede at teste PDA på (patron driven acquisition).

Som den eneste af samtlige de online ressourcer, der er adgang til via AUL, kræver dette produkt, at man logger ind med sit SB/AU login, selv om man sidder på Campusområdet, og dermed bliver genkendt på sin IP-adresse. Dette betyder dog også, at man automatisk har en konto (boghylde) hos EBL, og dermed at man ikke behøver at oprette en personlig konto (med deraf følgende brugernavn og password man skal huske!) som ved de andre aggregators.

EBL er den eneste af de testede platforme, som tilbyder muligheden for download af både PDF og ePub ved flere af deres titler. ePub er et fremragende format, som i sagens natur altid

passer perfekt til en enhed, da formatet er udviklet specifikt til e-bøger. Bøgerne er i begge formater beskyttet af DRM, og bliver automatisk ulæselige, når lånetiden udløber.

Ved download og lån af en titel, får man mulighed for at vælge mellem 1 eller 2 dages lånetid (kan ændres af biblioteket). Denne korte udlånstid kan muligvis bevirke, at brugeren i stedet for vælger at printe det, der er behov for i stedet for at downloade.

Bogen kan læses online på PC og åbnes som både Image og PDF, og der er mulighed for at printe op til 50 sider.

Den grafiske grænseflade har et enkelt og overskueligt design. Ikke så mange ekstra funktionaliteter, dog er der "Read Aloud" hvor man kan få læst teksten op, og det fungerer rigtig godt. Til gengæld kan man kun tilføje noter på sideniveau. Når man benytter platformen online på en enhed, kan man ikke benytte alle funktionaliteterne. Bl.a. kan den enkelte side ikke gøres større ved hjælp af zoom-funktionen. Benytter man Image-formatet, er den enkelte side for stor til skærmen, og benytter man PDF, er siden for lille. Her skal man vælge PDF og derefter benytte enhedens muligheder for at gøre siden større.

Når man vælger at læse en bog online, skal man første gang, man er inde, definere hvilken type bruger man er, før bogen bliver åbnet. Det virker højest forvirrende rent brugsmæssigt.

EBL er en platform, der vinder ved nærmere bekendtskab. Let at navigere rundt på, og læsevenlige formater, både online via PC og offline. Ikke så funktionel online på en mobil enhed, men bøgerne fungerer til gengæld fint når de læses offline, specielt ePub formatet er godt, og det bør vælges, hvor det er muligt på denne platform.

Set med biblioteksøjne er en speciel egenskab ved denne platform indkøbsmodellen. Et køb af en titel er her ikke et såkaldt "perpetual purchase", men et køb af et vist antal brug/lån af den enkelte titel. Overskrider biblioteket denne max grænse indenfor et år, skal biblioteket investere i titlen igen for at få adgang til den. Samlet set en aggregator som ligger blandt de bedre mht. et muligt valg ved køb af enkelttitler med det forbehold, at indkøbet ikke er perpetual license.

Ebrary

Ebrary har egentlig mange udmærkede funktioner (zoom, noter, highlight etc.), men den har et udpræget gammeldags look and feel og navigation (fx frem-tilbage er knapper øverst på vinduet og ikke langs hhv. højre-og venstre siden af bogopslaget), og så er platformen meget forvirrende mht. alle de mange forskellige måder, man kan tilgå bøgerne. Der er tilsyneladende mindst hele otte måder at gøre det på:

1. online via ebrary QuickView Reader, der kører i browseren og som ikke kræver plugins e. lign. - understøttes på Windows, MacOS og Linux
2. via ebrary Unity Reader, der kører udenfor browseren som en separat applikation (applet) der skal installeres – den har nogle accessibility features, bl.a. text-to-speech. Kan iflg. ebrary's online hjælp anvendes sammen med Windows og Linux browsere hvis Java 1.6 forefindes

3. via ebrary Plug-in Reader, der understøttes på Windows og MacOS – der lægges her en plugin der fungerer i Explorer, Firefox og Safari - det kan konstateres, at pluginet installeres i browseren som det skal, men det er ikke evident hvilken ekstra funktionalitet det giver (ingen clues på ebrary online hjælp heller)
4. download kapitler eller et defineret antal sider som et såkaldt "PDF image", dvs. en fil der gemmes direkte ned på harddisken
5. download og læsning af hele bogen i ADE app'en på ens PC
6. download af hele bogen til brug på iOS enheder (iPod, iPhone, iPads etc.) – her skal bogen downloades via ADE på ens PC og via iTunes overføres til enheden, hvor man så kan læse bogen i en vilkårlig e-reader software, fx Bluefire
7. download direkte på en iPad – kræver at man logger ind på sin personlige ebrary konto, har installeret Bluefire (andre e-readers kan ikke bruges) og ADE-autoriseret den
8. via iPad app'en, der bare hedder ebrary, hvor man kan fremsøge og læse bøger i online og offline mode. Den skal autoriseres både op imod ens personlige konto på Ebrary og ADE-ID'et og institutionen man tilhører, skal angives (fra en dropdownliste).

iPad app'en (hvor første version er frigivet i januar 2012) er godt designet og tænkt ift. et ukompliceret låneflow. App'en kompenserer for browserversionernes mangler ift. brugervenlighed. Til gengæld har den ikke fx highlight-, bogmærke- eller notefunktion, hvilket er et klart minus. Givet at det behov bliver løst, bliver iPad app'en sandsynligvis et hit.

Faktisk er app'en skruet sammen på en så innovativ måde, at en låner med præference for ebrary bøger ikke længere behøver at lægge vejen forbi ebrarys site, og dermed heller ikke AUL's for at browse og hente bøger, når opsætningen af app'en én gang er foretaget (autorisation er en "one time" foreteelse – man bliver ikke efterfølgende bedt om at logge ind). Har brugeren ikke opsat sin enhed, så den låser ved "sleep mode", ja, så er biblioteket tilmed åbent for enhver (3. mand), der låner den og åbner app'en.

De mange måder, man kan tilgå ebrary-bøger på, gør at ebrary målt på "forvirringsfaktoren" er klar en topkandidat i kategorien "værste oplevelser". Men for alle lånere der har en iPad, er der håb. Noget af forvirringen kan dog skyldes at ebrary blev overtaget af ProQuest sidste år og efterfølgende integreret i deres platform – en fusionering, der muligvis ikke er færdig-implementeret. En sidebemærkning i den forbindelse er, at overtagelsen som noget meget positivt har resulteret i en gennemskuelig indkøbsmodel, idet der nu er mulighed for at købe enkelttitler som perpetual purchases (udlånstid er pt. 7 dage, men kan ændres af biblioteket).

EBSCO eBook Collection

En såkaldt aggregator, som udbyder bøger fra mange forskellige forlag. Udover de titler AUL har købt adgang til, ligger der også omkring 3500 gratis titler.

Tidligere hed platformen NetLibrary og ejet af firmaet med samme navn, men er i 2011 overtaget af EBSCO, hvilket har betydet at samlingen er flyttet over på EBSCO platformen, og det giver bl.a. mulighed for federated search i de databaser AUL abonnerer på ved EBSCO. Da AUL har flere produkter ved EBSCO er platformsnavigationen antagelig mere genkendelig for brugerne, hvilket må siges at være en fordel.

På en PC er platformen overskuelig og nem at navigere rundt på, værktøjerne fungerer fint, og er lette at finde på siden. Her findes også den udmærkede funktion, at man kan printe en liste over sine notater. For at få mulighed for at benytte flere af funktionaliteterne og mulighed for download, skal man dog have en konto (boghyld) hos EBSCO, samt diverse supplerende konti (Adobe ID + ADE) før en bog kan downloades. Desværre kan helpsiden ikke læses via Firefox på en Mac.

Det forholder sig desværre noget anderledes mht. brugervenlighed, når man forsøger at benytte bøgerne online via de forskellige enheder. Platformen fungerer kun på iPad'en, og her fungerer værktøjerne ikke alle sammen. Kun én af de talrige muligheder for at gøre siden større og dermed læsbar fungerer.

Det er ikke alle bøgerne der kan downloades og benyttes offline, men for de der har denne mulighed, gælder det, at man kan låne dem mellem 1-7 dage. Bøgerne downloades som PDF og gemmes i Bluefire ved brug af iPad.

E-bøgerne kan være "udlånt", dvs. bøgerne kan fremsøges, men ligesom fysiske bøger være ikke-tilgængelige, fordi de allerede er lånt ud. Ikke specielt hensigtsmæssigt at have poster i katalogen med links som ikke fungerer! Et parameter som har indflydelse ifm. køb af enkelttitler.

Sammenfattende en platform som fungerer bedst online på en PC. Det er ikke specielt hensigtsmæssigt, at man ikke kan tilgå den online via en mobil enhed, bortset altså fra iPad.

Derudover lover det heller ikke godt, at EBSCO har annonceret, at de er i gang med at udvikle deres eget download-format, og dermed ikke vil benytte et af de allerede eksisterende formater. Det gør, at brugeren skal lære endnu et format at kende, som oven i købet kun kan bruges på en eneste platform. Ikke specielt brugervenligt.

Flytning til en ny platform gør også, at der stadig er en del udvikling, der ikke er på plads endnu. Bl.a. er de i gang med at udvikle et nyt indkøbsmodul, som stadig ikke er implementeret. Det er dog ikke et problem brugeren mærker, men det er en stopklods for biblioteket ifm. køb af enkelttitler.

En positiv ting ved platformen som bør nævnes, er muligheden for at printe 60 sider pr. gang, brugeren er inde på en bog.

På nuværende tidspunkt er EBSCO eBook Collection ikke den første udbyder et bibliotek vil vælge at benytte som primær platform ved køb af enkelttitler, men den er værd at holde øje med, blandt andet pga. den løbende udvikling efter Netlibrary er migreret ind, samt den store mængde titler, der allerede nu udbydes til salg via denne platform.

MyiLibrary

En såkaldt aggregator, som udbyder bøger fra mange forskellige forlag.

Platformen har et enkelt overskueligt design og en fint fungerende webgrænseflade. Den har mange gode funktionaliteter, bl.a. har den en mængde såkaldte “Ref. Tools” (værktøjer), som består af links til hjemmesider med bl.a. ordbøger, biografier, encyklopædier, søgemaskiner, vejrudsigter m.m., hvoraf nogle dog er mere relevante end andre.

Det er nemt at navigere rundt i bøgerne, men når en bog åbnes, er siderne ikke tilpasset en skærm, og de åbnes i et forholdsvis lille format, hvor man dog ved hjælp af simple og lettilgængelige værktøjer kan zoome ud og ind, så teksten bliver læsbar.

På halvdelen af de testede mobile enheder fungerer platformen også fint til online brug – dog fungerer zoom-værktøjerne ikke ved iPad.

Det er desværre ikke muligt at downloade og benytte bøgerne offline på halvdelen af de testede enheder (her er en smule usikkerhed omkring testresultatet).

Det er ikke alle bøgerne på platformen, der giver mulighed for download og offline brug. Det er afhængig af hvad de enkelte forlag har givet tilladelse til. Det er et vilkår, at de titler, hvor download er muligt, skal købes som “multiuser”, og at de har en merpris i forhold til de titler, der købes som “singleuser”. De titler der kan downloades og læses offline er markeret med “Add to bookshelf”.

Search Results

Search terms: Subject(s)

1 - 2 of 2 results

10 25 50 per page

Archaeology Underwater: The NAS Guide to Principles and Practice

Written By (NAS), Nautical Archaeology Society

Published By Wiley in 2009

[Open now »](#)

[Add to bookshelf »](#)

[Description] *Underwater Archaeology: The NAS Guide to Principles and Practice* provides a comprehensive summ.

■ Long awaited second edition of what is popularly referred to as the

[Related Subjects] [Auxiliary Sciences of History](#) >> [Archaeology](#) >> [Philosophy, Theory](#) >> [Methodology](#)

Disse kan downloades som PDF, og er beskyttet af DRM. Udlånstiden er i øjeblikket 7 dage, hvorefter bogen bliver utilgængelig på enheden. Udlånstiden bestemmes af biblioteket selv. En titel der er udlånt, vil stadig være tilgængelig online på platformen og dermed tilgængelig for andre brugere. En bog kan kun udlånes af én bruger ad gangen, men brugeren kan reservere bogen.

For at få mulighed for at benytte funktionaliteterne på platformen, og muligheden for at låne bøger, skal man have oprettet en konto på platformen.

Et minus ved denne platform er, at man kun må printe 10 sider. En måde at omgå dette er at klikke væk fra titlen og derefter tilbage igen, hvorved man får lov at printe endnu 10 sider.

Ikke en optimal løsning, men brugbar og anbefales tilmed af vores kontaktperson ved Mylibrary (!).

Samlet set en platform som er let at bruge, fungerer på de fleste enheder, og har en enkel og gennemskuelig indkøbsmodel; en aggregator som ligger højt på listen når man som bibliotek skal købe enkelttitler. Et plus er her at det er perpetual purchase.

OECD iLibrary

OECD er en faglig platform som primært indeholder e-bøger, men også en del statistik og papers. Muligt at afgrænse til e-bøger. En meget overskuelig og let platform at navigere rundt på. Enkelt, neutralt design, og tilbyder ingen ekstra funktionaliteter udover noter. Man er ikke afhængig af at have en konto for at få mulighed for at downloade bøgerne.

Den enkelte titel kan åbnes både på titelniveau og på kapitelniveau. Vises som PDF og Web. Mulighed for at zoome, og vælge sideantal. Meget let læselig, og fylder godt på skærmen; en rigtig god læseoplevelse.

Med hensyn til at benytte platformen online via en mobil enhed, så er oplevelsen en smule anderledes. Platformen fungerer kun online på 2 af de fire enheder vi har testet; iPad2 og Samsung Galaxy. På disse enheder fungerer platformen til gengæld glimrende.

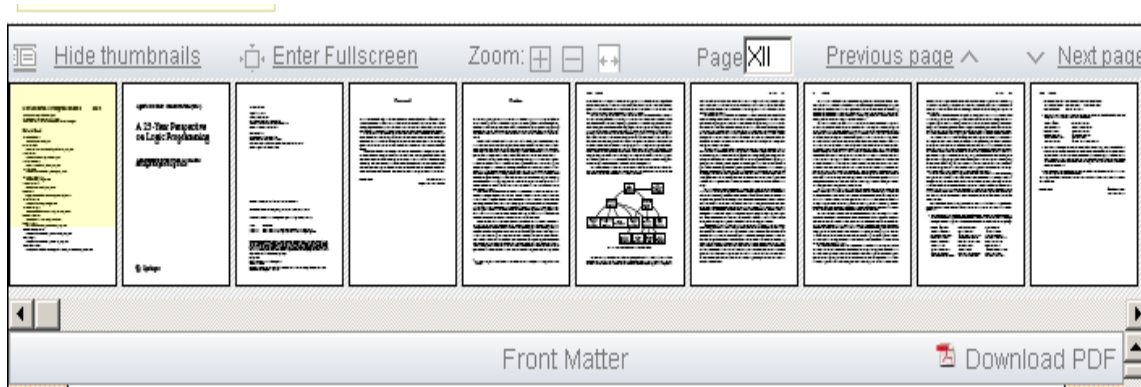
Det er muligt at downloade og benytte bøgerne offline i PDF formatet, både på titelniveau og kapitelniveau. Her er der ingen begrænsninger i udlånstid.

Denne platform fungerer generelt fint på PC. Der er ingen begrænsninger i forhold til print og download af hele bøger og ubegrænset mulighed for lån, hvilket må siges at være en fin service for brugerne. En platform, der leverer det produkt brugeren har behov for.

Springer

En forlagsplatform, hvor der er adgang til både tidsskrifter og e-bøger. Den er ikke designet specielt til e-bøger. Titlerne er her indkøbt i fagpakker, og der er ikke muligt at købe enkelttitler. Mulighed for at afgrænse til e-bøger, men desværre ikke mulighed for at afgrænse til kun de titler, AUL har købt.

Platformen fungerer udmærket online på PC, men er ikke så let at navigere rundt på. Bogen åbnes i PDF og kan fint læses på skærmen. Fylder ikke skærmen ud, og ovenover siden løber et bånd, hvor samtlige sider af bogen vises i lille format, dette bånd er samtidigt en navigationsfunktion. Et noget usædvanligt visningsformat som ikke er set på andre platforme. Faktisk er der på platformen fire forskellige værktøjer for samme funktion, nemlig at navigere rundt i bogen.

Det er muligt at downloade og printe uden begrænsninger. Dog kan dette kun gøres på kapitelniveau. Også her er der mulighed for oprette en konto (boghylde) hvor man kan samle de bøger man bruger, og tilføje notater.

Benyttelse af platformen online på en mobil enhed fungerer for alle de fire enheder, vi har testet, men det er dog ikke muligt at benytte de ekstra funktioner, platformen giver mulighed for, hvilket egentligt er underligt. Således er det kun på 2 ud af de 4 enheder vi har testet, muligt at downloade og benytte bøgerne offline. PDF formatet bruges her. Også her er det dog kun muligt på kapitelniveau, men fungerer fint.

Generelt en platform, der fungerer okay online på både PC og diverse mobile enheder. Ubegrænset mulighed for print og download, og ingen begrænsning i lånetid. En ulempe er dog, at man ikke kan downloade en hel bog, men kun kapitler.

Thieme

En forlagsplatform som fremstår overskuelig og er forholdsvis nem at navigere rundt på. Giver mulighed for at oprette en konto, og derved mulighed for at lave noter. Derudover ingen særlige funktionalitet og værktøjer.

Bøgerne kan åbnes i PDF og HTML. Navigeringsværktøjerne fungerer fint, og det er muligt at vælge visning i fuld skærmformat ved PDF. Mulighed for at printe uden begrænsninger.

En velfungerende platform når den benyttes på PC/Mac, men noget mindre velfungerende når den benyttes via en enhed. Kan uden problemer bruges på Kindle Fire og Samsung Galaxy, med nogle problemer på Sony, og specielt iPad, hvor bøgerne kun vises i HTML. Dette skyldes at iPad'en ikke understøtter Flash, som benyttes på platformen.

På ingen af de testede enheder har det været muligt at downloade og benytte bøgerne offline.

Karger

En forlagsplatform med et enkelt og overskueligt design.

Platformen indeholder både tidsskrifter og e-bøger, og viser kun de titler AUL abonnerer på. Det er muligt at afgrænse til e-bøger.

Det er let at navigere rundt på platformen. Der tilbydes ikke ekstra funktioniteter, og det er ikke muligt at oprette en konto/boghylde og derved få mulighed for at gemme evt. noter. Bøgerne er alle tilgængelige i PDF formatet, og nogle i Plain text. De åbnes kapitelvis. Minder i opbygningen og visningen mere om et tidsskrift end om en decideret e-bog.

Der er muligt at printe og downloade i ubegrænsede mængder, og der er ingen begrænsninger i udlånstid.

På 2 ud af 3 af de testede mobile enheder er det muligt at bruge platformen online. Den fungerer ikke på Samsung Galaxy, og er ikke testet på Sony, men på de resterende fungerer platformen stort set som på en PC. Ligeledes er det kun muligt at downloade og benytte bøgerne offline på 2 ud af 3 testede enheder (iPad og Samsung Galaxy) – tilmed uden problemer. De enkelte kapitler downloades enten til en lokal folder eller en ebogs app, og dette fungerer fint.

En platform, der opfylder den funktion den har, nemlig at gøre produkterne tilgængelig for brugerne. Med færrest mulige funktioniteter. Har ingen hjælpefunktion, men det er selvfølgelig også begrænset hvad der kan gå galt :-). Positivt er det dog, at der ingen begrænsninger er i muligheden for print, download og lån – at dette er på kapitelniveau skal selvfølgelig ses i relation til det faglige indhold af bøgerne.

ACSL

En forlagsplatform med et enkelt og flot design. Overskuelig at navigere rundt på.

Fungerer fint på PC, både med hensyn til at navigere rundt på platformen og i de enkelte titler. Meget simple navigationsværktøjer. Med hensyn til visningsformat er der ved enkelte af bøgerne kun mulighed for at vælge encoded text. Dog kan man for langt de fleste af bøgerne vælge mellem image, text eller pdf.

Textformatet er ikke specielt læsevenligt. PDF'en fylder hele skærmen og er til gengæld meget læsevenlig, men viser kun 3 sider ad gangen, og derfor skal man hele tiden navigere tilbage på den tidligere viste side med oversigtsbilledet og her vælge at få vist 3 nye sider (!). Vælger man derimod image-formatet, får man faktisk adgang til hele bogen, dog fylder siden ikke hele skærmen ud, men er læsevenlig.

Der tilbydes ingen ekstra funktioniteter, udover muligheden for at gemme citationer, hvilket kun kan lade sig gøre så længe man befinder sig på platformen (online mode). Citationerne kan dog både e-mailles og downloades. Ligeledes fungerer platformen også fint, når den benyttes online via de fire mobile enheder.

Derudover kan bøgerne downloades og benyttes offline på alle fire enheder. Bøgerne downloades i PDF format og gemmes i enten en lokal folder eller i en app, uden nævneværdige problemer. Dog kun 3 sider pr gang.

En enkel og funktionel platform, som fungerer online på både PC/Mac og enheder. Mulighed for ubegrænset print og download, dog kun 3 sider ad gang (gab!), hvilket må siges at være meget utilfredsstillende og en stærkt medvirkende faktor til at minimere brugen af denne mulighed. Dog er der ingen udlånsbegrænsninger på det downloadede materiale.

Alt i alt en platform, der er noget af en blandet oplevelse, hvad angår brugervenlighed, men paradoksalt nok er det faktisk den af vores 10 testplatforme, der scorer flest "grønne" hits.

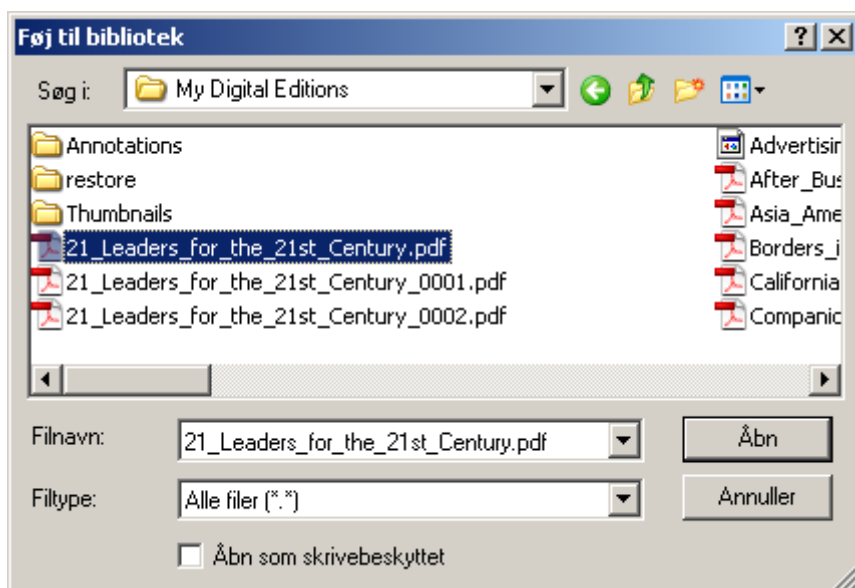
Erfaringerne med de mobile enheder

Ved download til en mobil enhed kræver mange e-bogsplatforme ADE (Adobe Digital Editions), der er en gratis PC software som både håndterer DRM (Digital Rights Management) for de downloadede e-bøger og har en række håndtag til læsning og annotering af dem (e-reader-delen). Vha. et ADE ID som brugeren skal oprette ifm. opsætning af applikationen, holder den på tværs af brugerens forskellige registrerede enheder (PC og mobile) styr på, hvor lang tid der er tilbage af download-perioden for e-bøgerne og "låser" dem for videre læsning, i takt med at deres låneperioder udløber.

Når man én gang har opsat ADE på sin PC, erhvervet sig sit ADE ID og efterfølgende har autoriseret sin e-reader/reader app med ADE ID'et (ligeledes en engangsforeteelse), tænker man faktisk ikke yderligere over eventuelle krav om ADE, når man henter en bog ned.

Det er klart, at denne oplevelse af at det er uproblematisk at downloade e-bøgerne i høj grad afhænger af, hvor nemt det går med den indledningsvise installation og opsætning samt registrering af de forskellige enheder. Det går ikke altid helt gnidningsfrit. Er brugeren først kommet over denne hurdle går det imidlertid fint. Autorisationsprocessen foregår i baggrunden og helt automatisk, og på den måde fungerer ADE-flowet egentlig godt ved direkte download på de mobile enheder.

Det er værd at bemærke, at der er forskel på Mac OS og Windows. Ifm. download via sidstnævnte skal iTunes også ind i loopet. Man skal via sit bibliotek i iTunes ind og hente bøgerne i "My Digital Editions", hvorefter de overføres til iPad'en via synkroniseringen.

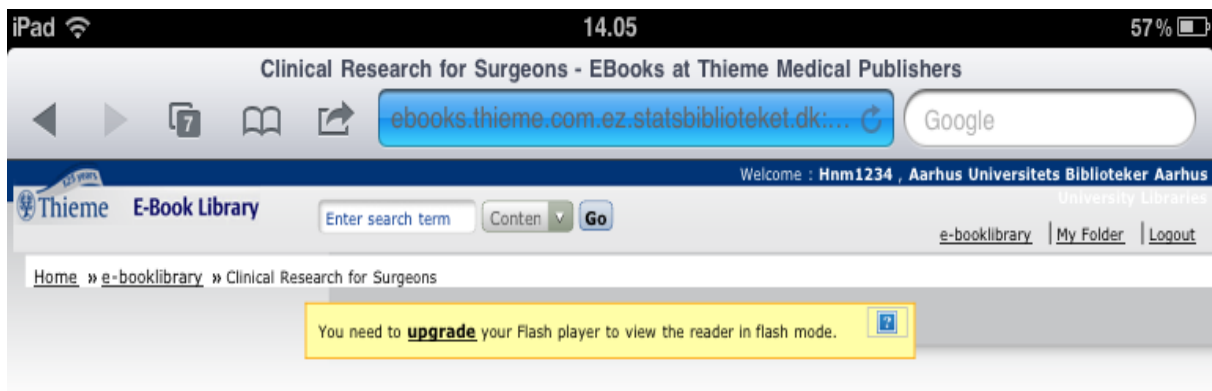

iPad2

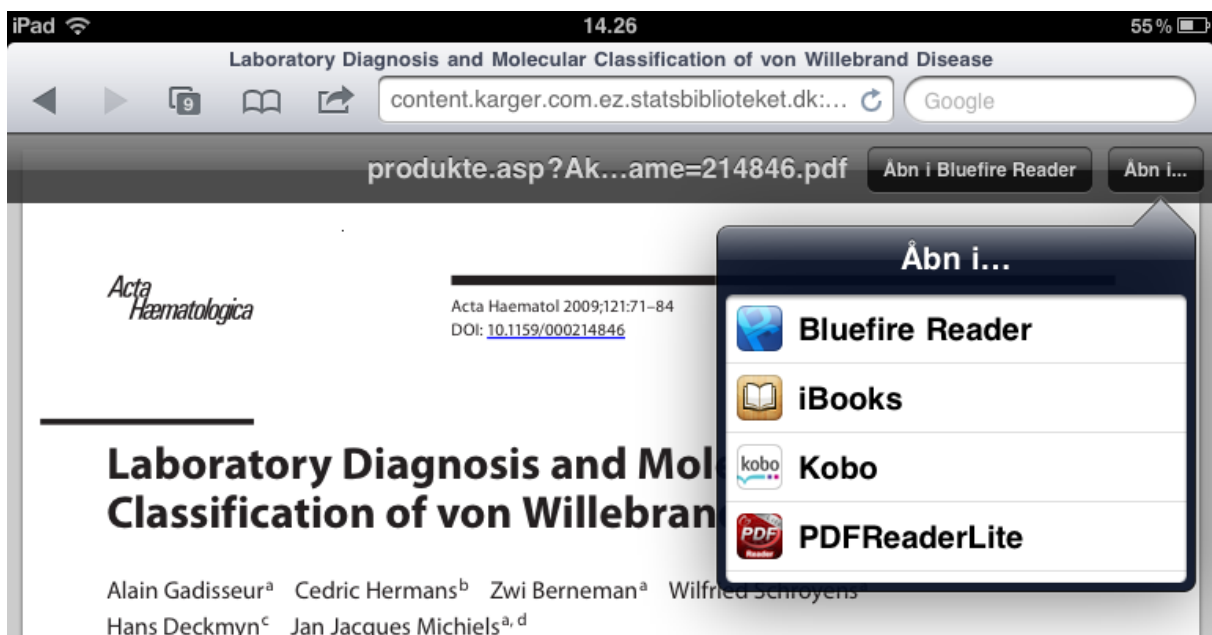
En tablet computer som benytter iOS som operativt system og er bl.a. udstyret m. WiFi. Har en mængde forskellige funktioner, og kan køre applikationer hentet fra App Store. Bl.a. findes en hel del e-bogs apps, som gratis kan downloades herfra.

Dokumenterne fra langt de fleste af de testede platforme downloades ganske uproblematisk til den valgte app (e-bogs). Teksterne downloades direkte til den enkelte enhed som PDF, fra de fleste af de testede platforme, dog ikke Ebrary og Thieme.

Ved Ebrary skal download gå via ADE, derefter importeres til iTunes hvorefter de hentes over på iPad'en. Omstændigt arbejde. Ved Thieme kan bøgerne ikke downloades, da iPad ikke understøtter Flash.

På Early English Books Online, OECD, Springer og Karger samt ACLS Humanities E-book bliver man automatisk spurgt om hvilken app man vil downloade til, når man vælger download.

Har her valgt at benytte Bluefire App'en, som er en gratis app til organisering af e-bøger, som bl.a. MyiLibrary har henvist ifm. deres Helpfunktion. Derudover kan andre e-bogs apps også bruges – se ill.

En ulempe ved brugen af Bluefire på iPad'en er, at lånte titler med DRM ikke automatisk forsvinder fra boghylden i Bluefire. De bliver inaktive, men er stadig synlige. Man skal aktivt ind og slette titlen før den forsvinder.

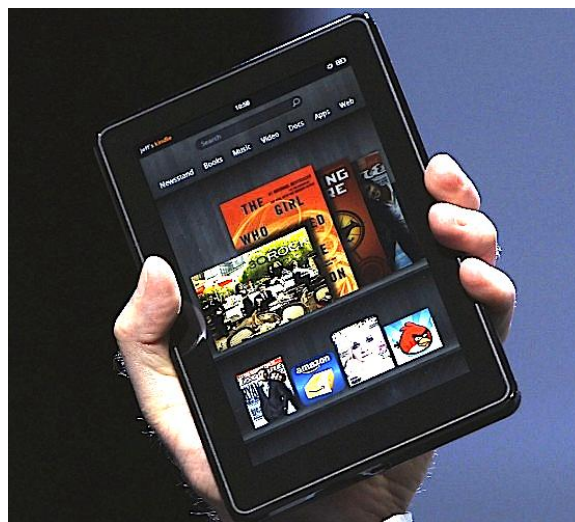
Denne direkte downloadmulighed, skyldes at man ikke behøver at have en konto for at downloade, og der er ingen begrænsning på hvor længe man må låne dokumenterne, og disse er dermed ikke beskyttet af DRM. For de resterende platforme fungerer download også til en ebogs app, og ganske uproblematisk.

Har man først en gang oprettet de forskellige konti, hentet en e-bogs app, så fungerer det for langt de fleste platforme utroligt enkelt og let at downloade en bog til en iPad.

Det er en fornøjelse at læse e-bøger på en iPad. Specielt er ePub formatet optimalt. Man kan uden problemer læse hele bøger. Og hvor er det let at hente en ny bog, når man lige er blevet færdig med én, en sen aften, og hvor kan man have mange på en lille plads. Det kan varmt anbefales at prøve.

Kindle Fire

Siden Amazon lancerede Kindle Fire ultimo september 2011 har debatten raset på utallige internetfora om det er killer-enheden, der udfordrer iPad'ens dominans på tablet markedet. Meget taler for den ift. iPad2: Under halv pris (sammenlignet med den mindste iPad2), understøtter Adobe Flash Player, lavere vægt, mere håndterlig (ikke bredere end at den kan ligge i hånden og holdes mellem to fingre), bedre farveskærm (30% flere ppi), stereolyd. Som iPad'en kan man over WIFI hente indhold (bøger, video, musik, dokumenter etc.) og apps ned på den (via Amazons forskellige stores) og browse websider. Styresystemet er modificeret Android.

Pt. er enheden ikke på det europæiske marked, men det er jo en globaliseret verden, og også studerende finder måder at erhverve sig de gadgets, de finder attraktive, og derfor er den taget med i undersøgelsen. Og det er en lækker sag, der virker "right-out-of-the-box". Anderledes udfordrende er det, når man forsøger at hente e-bøger udenfor Amazons økosystem, fx AUL's e-bøger.

Et dokument downloadet over WIFI lægger sig i en temporær folder, som brugeren let finder fordi der fremkommer et link til det i menu bjælken. Navigerer man væk fra dokumentet efter at have åbnet det fra denne folder, "forsvinder" det og kan ikke findes igen, fordi navigationsdesignet er simplificeret så meget, at der ikke er nogen folderstruktur, man kan gå ind i og efterfølgende finde dokumentet. Dette gælder uanset filtype. En regulær download folder findes tilsyneladende simpelthen ikke – i stedet er der genveje til Docs, Books m.fl. og

ingen af dem indeholder det downloadede indhold. Det lader således til, at man er nødt til at downloade en e-bog igen, hvis man vil læse videre/læse det igen (!).

Når man kobler Kindlen til PC'en med micro-USB-kablet og gennemser folderne på enheden via PC'en file explorer/Finder, viser det sig imidlertid at der eksisterer en såkaldt download folder – den er bare ikke synlig på Kindlen – og her ligger dokumentet så faktisk (eller dokumenterne hvis man har downloadet samme dokument flere gange).

Så enten skal man vide, at det forholder sig sådan og efter download via WIFI koble sin Kindle til PC'en og her trække dokumentet fra download folderen til Doc-folderen, hvor det så efterfølgende kan genfindes uden problemer, eller man skal finde alternative måder at få dokumentet ned på Kindlen – fx downloade dokumentet til sin PC og herefter enten maile det til ens kindle-enhed-mailadresse (som man får når man registrerer sin enhed hos Amazon) eller overføre det via USB kabel.

Man kan også installere 3. parts e-bogslæseren Aldiko Book Reader – en af de få Androidbaserede e-reader apps, der understøtter Adobe DRM og PDF. Med den kan man nemlig hive e-bøger ned fra hovedparten af de testede e-bogsplatforme uden alle omvejene ad PC'en (Mylibrary var en undtagelse her). Og man er nødt til at bruge 3. parts software, for Amazons Appstore har indtil ultimo december ikke tilladt en eneste alternativ e-reader (wonder why).

App'en findes faktisk på Android Market, hvor den tilmed er populær, men den kan ikke downloades herfra, da udbyderen af Android Market (Google) spænder ben for det ved ikke at supportere enheden³. Googler man lidt, finder man imidlertid let en installationsfil (.apk - fil) som helt ukompliceret lader sig downloade og installere, hvis altså man har husket at gå ind i enhedens indstillinger og sætte flueben ud for "tillad software fra ukendt kilde".

Opsummeret kræver direkte download på enheden:

1. ADE ID
2. manuel installation af seneste version af OS'et (6.2.2), idet tidligere versioner ikke har accepteret 3. parts software
3. konfigurering af enheden til at acceptere 3.parts software⁴
4. download og installation af 3. parts softwaren Aldiko Reader Book Reader⁵ der autoriseres op mod ens ADE ID

Bortset fra at Amazon i et og alt forsøger at spænde ben for brug af e-bøger, der ikke kommer fra Amazon Bookstore, og Kindle Fire således kræver en del af den AUL-bruger, der alligevel forsøger sig, ja, så er det en virkelig brugbar lille alsidig enhed, hvor læseoplevelsen er rigtig god og navigationen intuitiv (swipe).

³ <http://support.google.com/androidmarket/bin/answer.py?hl=en&answer=1727131>

⁴ Quick preferences > More... > Device > Allow Installation of Applications From Unknown Sources "ON"

⁵ <http://aldiko.zendesk.com/attachments/token/khhyqkojdkvhd6e/?name=aldiko-standard-2.00.127.apk> - se evt. instruktion på <http://www.booksonboard.com/index.php?F=helpKindleFire>

Samsung Galaxy tab 10.1

Samsung Galaxy er en Android-baseret tablet, som på mange måder minder om iPad'en. Den er velegnet til alle former for internetmedia (inkl. Flashbaseret indhold) med sin intuitive navigation, fingertouch, og rige muligheder for ekstra funktionalitet via apps fra Android market. Enheden er omtrent samme størrelse som iPad'en og den er derfor nem at transportere og bruge som e-bogs-læser på farten.

Tekst i form af TIFF-billeder (fx Early English Books Online) downloades uden problemer, men kan ikke umiddelbart læses af enheden. Det kræver at man installerer en app til det, som kan hentes via Android market, forudsat at man har oprettet en konto her, hvilket igen kræver at man har en google-konto(!). Tre gratis applikationer er afprøvet: Fast Image Viewer (virkede ikke som forventet ift. beskrivelsen), QuickPic (let at bruge, men ringe tekstrendering) og Tiff-viewer lite (crasher hvis man zoomer, men har en god rendering).

Download af PDF fungerer uproblematisk. Fra download folderen loades den direkte i 'eBook' – en simpel, pre-installeret e-reader app fra Aldiko, der renderer teksten flot.

Har tabletten ikke WIFI-adgang kan den kobles til PC med det medfølgende USB-kabel. Fra en Windows PC kan filer kopieres (drag and drop) direkte over i en folder på den mobile enhed og vice versa.

Så let fungerer det ikke på Mac OS X, hvor enheden ikke dukker op i oversigten over enheder mv.. Under 'about this Mac' > 'More information' > 'hardware' > 'USB' kan man dog konstatere, at Mac'en på et eller andet niveau dog er bevidst om tilstedeværelsen af enheden.

Til Mac OS X (og Windows) maskiner anbefaler Samsung, at brugeren downloader Samsungs egen applikation 'Kies'. Den gør det muligt opdatere enhedens hardware, synkronisere filer og overføre dem til og fra enheden meget på samme måde som iTunes, men app'en understøtter ikke overførsel af PDF, tekstdokumenter e.lign..

Samsung oplyser: "On the Apple® Macintosh® computer, you should visit [.com/filetransfer](http://www.samsung.com/us/microsite/galaxytab/index_young.html) to install the Android™ File Transfer utility. Follow the program instructions to move files"⁶. Applikationen duer dog ikke, da den crasher konstant og ikke kan genkende USB-enheden. *Overførsel fungerer til gengæld upåklageligt med Bluetooth.*

⁶ http://www.samsung.com/us/microsite/galaxytab/index_young.html

Sony PRS-T1

Sony PRS-T1 er en dedikeret e-bogs-læser med alt hvad deraf følger: Den er lille (17 x 11 cm) og med sort/hvid skærm i e-ink (ikke baggrundsbelyst) som opdaterer langsomt og så let (170 g) og plastik-agtig, at den egentligt ikke føles som "rigtig elektronik". Modellen er imidlertid nyskabende blandt denne type enheder, idet den har touchskærm der understøtter zoom og swipe.

Den har indbygget browser, billedviser, noteværktøj, ordbøger mv., men det virker alt sammen "rudimentært" ift. testens tablets, og pt. kan man heller ikke downloade apps. På plussiden tæller at den (med WIFI slået fra) holder en måned eller mere på standby.

Læseoplevelsen er bedst, når bøgerne er downloadet, da e-ink teknologien betyder at det ikke føles som at sidde og læse på en skærm, men nærmere som et stykke virtuelt papir. Den understøtter fri såvel som DRM-beskyttet ePub og PDF samt endelig TXT.

PRS-T1 kan ikke ud af boksen gå på WPA-2 beskyttede netværk – dvs. brugeren ikke kan downloade over Statsbibliotekets netværk, da det er WPA-2 enterprise. På SVB lod det sig gøre, så her benyttes tilsyneladende en anden protokol. eduroam løser ikke noget, fordi den bruger EAP, der blot er en protokoludvidelse til WPA og WPA-2. Det er kun lykkedes at downloade bøger fra ACLS, OECD Library og Early English Books Online.

Brugerinterviews

Interviewdelen af denne undersøgelse består i 15 interviews med brugere indfanget i forhallen på Statsbiblioteket og baseret på en til formålet lavet interviewguide (se bilag 3). Via interviewene får vi et indblik i disse brugeres tanker omkring og forholden sig til e-bøger. Dette kan danne input til videre hypoteser om hvordan fx brugen af AUL's e-bøger kan øges.

Fem ud af de femten respondenter (se bilag 4) giver udtryk for, at de har kendskab til at AUL har e-bøger. Hovedparten har en generel positiv stemning i forhold til brug af e-bøger, men baseret på forholdsvis lille erfaringsgrundlag (alt mellem 5 og 20 bøger). Ingen af respondenterne har fx prøvet en e-bog på en mobil enhed. I de tilfælde hvor de har brugt e-bøger, er det foregået på PC.

Et gennemgående tema er den barriere, der ligger i, at der er begrænsninger på print-muligheder. En anden barriere, der nævnes flere gange, er kravet om at oprette en personlig konto for at få mulighed at downloade. Det forhold har stor betydning for respondenterne, da de glad og gerne printer.

Flertallet af de adspurgte foretrækker nemlig papirbøger, fordi de er lettere at læse, lettere at tage noter i, og mange angiver også, at det er nemmere at huske indholdet. Almindelige skærme ringere læseergonomi end papir, vane, manglende erfaring og manglende bevidsthed omkring aktivt at vælge at bruge e-bøger spiller formodentligt ind.

Mere håndfast handler valget af hhv. en e-bog eller en papirbog om, at respondenterne afvejer hvor lang tid det tager at fremskaffe en given papirbog versus hvor hurtigt de kan få e-bogen - og dette sættes i relation til e-bøgernes manglende mulighed for fx at tage noter og hvor meget af bogen der skal læses.

De adspurgte foretrækker papirbøger, hvor der er tale om hovedkilder, men ser en fordel i "just-in-time" aspektet ved e-bøger, når det handler om korte passager og/eller at "browse emner"/orientere sig indenfor et nyt emneområde. Med e-bøger kan de hurtigt få overblik over litteraturen indenfor et bestemt emne, og så efterfølgende bestille de bøger, de finder særligt interessante i print-udgaven.

Det er ikke muligt på basis af denne begrænsede undersøgelse at udtale sig om hvor meget eller hvor lidt brugen af e-bøger ville stige hvis de forskellige begrænsninger på dem blev fjernet.

Refleksioner omkring brugen af e-bøger

Vores vurdering af platformenes tekniske funktionaliteter er foregået uden skelen til fagligt indhold. Ligeledes er der heller ikke i vurderingen taget hensyn til i hvilken sammenhæng produktet benyttes. Vi ved ikke, om det er relevant for fx en business og social sciences studerende at downloade en hel bog fra OECD og tage den med på sin mobile enhed – måske har vedkommende blot brug for tre linjer til citat. En sådan vurdering afhænger helt af kontekst og faglighed.

Ser man på Early English Books Online, som indeholder gengivelser af bøger fra 1470-1700, skal man huske at se det digitale produkt i relation til det oprindelige produkt, der jo er fysiske bøger som befinder sig i arkiver England, hvor kun meget få forskere får adgang pga. mediets skrøbelighed. Her kan man indvende, at digitaliseringen muligvis ikke er optimal, og at måden den vises på i browseren fungerer mindre godt, men det skal alt sammen ses ift. det plus overhovedet at få adgang til bøgerne. I denne sammenhæng er brugeren formodentlig overordentlig villig til at acceptere mange tekniske besværligheder og mindre optimale gengivelser.

Det er dog selvfølgelig altid en overvejelse, hvor meget modgang en bruger egentligt kan forventes at tåle. Et eksempel fra vores gennemgang af mobile enheder er Kindle Fire, hvor Amazon har foretaget umanerligt mange benspænd for at forhindre brugeren i at bruge denne enhed til andet en Amazon-produkter. Ækvivalenten til dét blandt e-bogsplatformene er ebrary, der har et væld af måder, man kan tilgå bøgerne på.

Samtidig er det værd at nævne, at det kan synes kompliceret at sætte sig ind i en enkelt platforms virkemåde. Givet at vores brugere benytter e-bøger fra flere forskellige platforme (det har vi ingen tal for), må udbuddet af e-bøger fra AUL virke ekstremt brugerfjendtligt i praksis, da brugerne derved mange gange skal sætte sig ind i en ny virkemåde selvom de i alle tilfælde blot skal bruge en e-bog.

Brugerens vej til e-bøgerne / barrierer for brug

AUL giver mulighed for at brugeren kan fremsøge/tilgå e-bøgerne via

- Search
- databaseliste
- direkte link

Men hvordan brugeren faktisk finder AUL's e-bøger – hvilken vej brugeren fortrinsvist tager – ved vi ikke. Den seneste usabilitytest af Search⁷ indikerer at e-bøgerne let kan overses, når de ikke er flettet eller på anden måde tæt koblet sammen med papir-bøgerne.

Nedenfor er oplistet nogle potentielle barrierer for brug af AUL's e-bøger. Principielt set hører analysen af dem først til i næste projekt, men reelt har barriererne også betydning for

⁷ Usability-test af Statsbibliotekets søgesystem. Julia Gardner UNI-C 2011.

forståelsen af AUL's nuværende e-bogs-situation. Nogle barrierer kan AUL gøre noget ved og andre er sværere.

Barriere 1: Brugerens forudfattethed

- Brugerne kan have en præference for papirbøger, som betyder at de ganske enkelt ikke er særligt modtagelige overfor e-bøger.
- Hertil kan vi have mange brugere, som slet ikke forventer at AUL udbyder e-bøger.

Barriere 2: Brugerne overser at AUL tilbyder e-bøger

- Traditionel markedsføring i form af omtale i nyhedsbreve, grafiske bannere o. lign. trænger ikke nødvendigvis igennem til brugerne og konverterer i øvrigt traditionelt set ret ringe til faktisk brug af den digitale ydelse.
- E-bøgerne bliver muligvis ikke omtalt på kurser o. lign. sammenhænge, hvor vi har personlig kontakt til brugerne, og hvis det er tilfældet bliver viden om e-bøgerne ikke nødvendigvis omsat til faktisk brug
- I fremsøgningen af materialer i Search dukker der af og til e-bøger op – men der gøres ikke meget ud af at fortælle om det i “fuldtekst-posten”. Posten kunne være “dekoreret” med badges der fortæller hvilke plugins/brugernavne der er nødvendige og badges der fortæller om tilgængelige formater (pdf/html/epub)
- Databaselisten må forventes at være en ret ringe måde at opdage e-bøger på, og et oplagt spørgsmål i den sammenhæng er, om en samling e-bøger egentlig er en database (eller opfattes som sådan)? En særskilt, samlet oversigt over AUL's e-bøger (evt. linket til fra forsiden) kunne måske bedre understøtte en undersøgende, “browse-adfærd” hos brugerne. Serials Solutions kan til det formål levere en A-Z liste over e-bøger som formodentlig vil kunne bringes ind på sitet og tilpasses dets grafiske udtryk.

Barriere 3: Svære at bruge på kort og lang sigt

- Brugerne skal ofte oprette sig med ekstra brugernavn og password hos udbydere
- Brugerne skal ofte installere ekstra software eller plugins
- Forskellige udbydere har forskellige virkemåder (det kan være forvirrende med en ny grafisk brugergrænseflade hver gang)
- Selve visningen og navigationen i e-bøgerne er som regel underlegen i forhold til nutidige ePub-publikationer
- E-bøgerne virker ikke altid på en enhed
- E-bøgerne kan ikke altid downloades og kan dermed virke "flygtige"
- Ved flere udbydere er det umuligt få noterne ud (eksportere dem) – eller endnu værre – brugerne oplever at noterne forsvinder, når et bogudlån udløber (download)
- Det er ikke helt klart, hvordan man efter nutidens citeringsskik egentligt kan citere fra en e-bog, der er ”reflowable”

- Der er tilsyneladende ingen selvstændig side på AUL's site med generel teknisk information/hjælp/vejledning, hvor brugeren fx får at vide at visse e-bøger kræver dedikeret software⁸. Der er en diskussion her. om AUL overhovedet skal vejlede og hvor snitfladen i givet fald skal være, men enheds-specifikke vejledninger er urealistisk at satse på, idet enheder, standarder mv. ændrer sig konstant

Barriere 4: Måske tæller vi ikke brugen korrekt

- Ikke en reel barriere for brug, men alligevel: Nogle brugere stiller sig muligvis tilfreds med at se e-bøgerne i webbrowseren uden at downloade dem – og det tæller ikke nødvendigvis i de tal vi holder øje med via Counter-systemet. Så selve målingen kan også være misvisende, og det kan give os et forkert indtryk af hvor meget brugerne faktisk anvender e-bøger i vores regi.

⁸ Forsøger man via Search at finde en introduktion til "e-bøger" (afgrænsning: Materialetyper: "webpage") finder man ikke noget relevant ud af 67 hits (heller ikke henvisningen til FAQ'en).

Bilag

Bilag 1: E-bogsterminologi

E-bog

Tekst- og billedebaseret digital publikation af “boglængde”, produceret, publiceret og forbrugt på en PC eller anden elektronisk enhed. Komponenter ud over tekst kan indgå fx lyd, filmklip og animerede grafikker og interaktive elementer – i så tilfældes det en “enhanced ebook”. Nyere bøger kan endda inkorporere test-elementer, som afhængig af brugerens succes/ progression kan tilpasse indholdet – fx sværhedsgrader (kaldes “adaptable learning paths”). Definitionen på hvad der konstituerer en e-bog er således uklar, idet man fx ikke kan definere en e-bog ud fra antallet af sider (bogen kan være reflowable/med tekstombrydning). E-bøger opfattes ofte også som inkluderende tidsskrifter selvom det ene udgives med ISBN-nummer og det andet med ISSN-nummer.

E-bogslæsere (e-readers, e-book enheder)

Er mobile elektroniske enheder designet mhp. konsumering af digitaliseret tekst og evt. andre media typer. Enhver enhed (PC, smartphone, tablet etc.), der kan vise tekst på en skærm kan således i princippet agere e-bogslæser, men egentlige e-bogslæsere har fokus på at understøtte læseoplevelsen og gør denne ene ting rigtigt godt. Typisk har de indbygget en internetbaseret løsning til køb af e-bøger indenfor et mere eller mindre lukket “e-bogsøkosystem” – det mest kendte eksempel er nok Kindle der er hooket op til Amazon Book Store. Signifikante forskelle i teknologi gør det imidlertid relevant at skelne mellem i hvert fald to grundliggende forskellige typer: Hhv. dedikerede hardware enheder/mobile enheder og tablets.

Dedikerede hardware enheder/mobile enheder

Specialiserede, mobile hardware enheder dedikeret til én eneste ting: Læsning af digitale bøger og tidsskrifter. Læsning af mails og kalender mv. understøttes som hovedregel ikke på nogen måde. Denne type e-bogslæsere er ofte bygget over skærmteknologier såsom electronic paper, e-paper og electronic ink (e-ink), der imiterer trykt papir i den forstand at de ikke er baggrundsbelyste (dvs. der er ingen lysemission). Kendte eksempler: Kindles versioner før Kindle Fire, der kom på det amerikanske marked ultimo 2011.

Skærme af denne type er behagelige at læse ved, fordi de reflekterer lys næsten som papir gør det (kontrastratio som avispapir), har en bred betragtningsvinkel og ikke konstant opdaterer statisk tekst og billeder (de er derfor også minimalt strømforbrugende). Den lave refresh-rate kan imidlertid give “ghosting” (tekst og billeder der forbliver synligt nogen tid efter opdatering af skærmen fx ved sideskift) og vanskeliggør implementeringen af interaktive funktioner som dem, man ser på de baggrundsbelyste skærme i smartphones og tablets. Der findes “hybrider” som Sony PRS-T1, der har touchskærm i e-ink.

Tablets

Multi-purpose enheder, dvs. enheder som også understøtter en række andre behov end læsning af e-bøger, hvor primær input interface er en trykfølsom skærm.

De første af slagsen kaldet *'tablet PC'* kørte på fuldt fungerende, let modificerede desktop operativ systemer (ofte x86 IBM-PC arkitektur), hvor applikationer kom "boxed" eller erhvervedes gennem direkte køb hos OS-producenten. Brug af "stylus" (pen) var ofte nødvendig, eftersom applikationsvinduer jo sådan set bare var små udgaver af dem, brugeren interagerede med på stationære PC'ere. De var designet til én ejer – én bruger scenariet.

Siden kom tablet computere eller blot 'tablets', der er mobile enheder, som kører på en helt anden OS-type (ikke er baseret på PC arkitektur), har flash-memory med solid state drives og "instant on" boot, og som tillader 3. parts software købt over Internettet og betjening med fingrene via multi-touch screen. Fokus er absolut på konsumering af allehånde medier via Internettet og væk er ideen om én ejer – én bruger: Det er "sociale enheder". Apples iPad er nok det mest kendte eksempel på en tablet.

Til business segmentet (eller bare folk der er ualmindeligt glade for Windows) findes hybrider baseret på ARM-arkitektur, der både er multitouch og stylusbetjente – fx HP Slate 2 der kom på markedet ultimo 2011 og som er indkøbt til denne test. Kindle Fire – også indkøbt til test – er en anden form for hybrid, idet dens fysiske form og designformål gør den mest velegnet til læsning af bøger, men stadig er den meget anvendelig til brug af internetmedier.

E-bogsformater

EPUB (.epub)

Fri og åben e-bogsstandard udviklet af International Digital Publishing Forum (IDPF), der med version 3.0 understøtter

- reflow (automatisk tekstombrydning) afhængig af viewer/enhed
- skalerbar tekst
- fixed text (dvs. reflow og skalering af tekst er slået fra)
- DRM (flere forskellige!)
- CSS styling
- indlejrede publiseringsmetadata
- raster og vector billeder
- HTML5 audio og video elementer
- MathML
- synkronisering af tekst og audio
- Text-to-Speech (TTS) engines

Logiske komponenter og tekst layout beskrives med XHTML, og filen/filerne (hvis flere filtyper kombineres) komprimeres og pakkes (ZIP), således at brugeren kun håndterer én fil (se <http://idpf.org/epub/30/spec/> for mere info).

Iflg. wikipedia er .epub det bredest understøttede frie, XML-baserede e-bogsformat og også det formodentligt mest feature-rige. Det understøttes på en lang række enheder med Kindle

readers som den mest kendte undtagelse. Adobe Digital Editions anvender .epub formatet med deres DRM-variant koblet på.

Brugernes kritikpunkter ifm. EPUB går typisk på, at der kan kobles forskellige DRM-systemer på med hvad deraf følger af potentiel forvirring, og at der mangler én standard annoteringsmekanisme – annoteringsmuligheder afhænger helt af den givne e-bogslæser, hvilket reducerer mulighederne for at anvende et annoteret dokument i andre e-bogslæsere. Man kan få den tanke, at udbydere omvendt ser disse to egenskaber som noget, der giver dem mulighed for at profilere sig, dvs. til at skrue på konkurrenceparametrene.

PDF (.pdf)

Åbent format udviklet af Adobe Systems, hvor fremvisning er uafhængig af program, hardware og operativ systemer, hvilket betyder at mange e-bogslæsere understøtter formatet. Filer i dette format er fuldstændigt beskrevne mht. layout (default er fixed layout) og hver side renderes i praksis som en billedfil som regel optimeret til standard printstørrelser, fx A4.

Reflow (tekstombrydning ift. skærmbredde) understøttes i Acrobat Reader software, men dokumentet skal være tagget med denne option fra start (dvs. eksisterende fixed text dokumenter skal tagges og gemmes på ny, før reflow kan understøttes). PDF filer er derfor ofte ikke så lette at læse på små skærme og kræver forholdsvis høj skærmopløsning for at levere en tilfredsstillende læseoplevelse. Understøtter vektor og raster billeder, DRM, interaktive elementer (fx forms) og diverse embedded indhold, der kan afvikles vha. plugins.

Amazon Kindle (.awz)

Proprietært format til Kindle e-book reader baseret på Mobipocket standarden med indbygget mulighed for DRM. Kompatibelt med Kindle software på PC'ere og Apple iOS. Kindle e-bogslæseren har den begrænsning at den kun kan læse beskyttet indhold i dette format, men ubeskyttet indhold kan omdøbes til .mobi (Mobipocket) og derefter overføres til læseren.

eReader (.pdb)

Proprietært format, der ikke understøttes af så mange enheder, men blandt dem der gør, skal fremhæves Windows, MacOS, Apple iOS, Android og Nook.

HTML (.html)

Formatet har den åbenlyse fordel, at e-bøgerne kan læses direkte i webbrowseren. I sig selv er det ikke nogen specielt effektiv måde at lagre information på (fx repræsenterer hver tegn inkl. mellemrum og linjeskift i en ASCII-indkodet tekst mindst 1 byte). E-bogsformater, der lagrer hvert kapitel som en HTML-fil (fx EPUB og Amazon Kindle) benytter sig derfor af kompression. HTML filer inkorporerer desuden en lang række standarder og korrekt visning af HTML filer kan være en noget kompliceret affære. Af de to grunde er e-bøger i HTML-format ikke så anvendte.

E-bogsapplikationer

Er dedikeret software til læsning af e-bøger. Især engelske/amerikanske faglitteratur omkring emnet e-bøger kan være lidt forvirrende, idet man her i en slags "kort notation" også kan finde på at bruge begrebet 'e-readers' om applikationer til at læse e-bøger med og ikke kun hardware enheder.

Der findes forskellige typer af e-bogsapplikationer. En af de avancerede – Adobe Digital Editions (ADE), håndterer også DRM for de downloadede e-bøger. Vha. et ADE ID som brugeren skal oprette ifm. opsætning af applikationen, holder den på tværs af brugerens forskellige registrerede enheder (PC og mobile) styr på, hvor lang tid der er tilbage af download-perioden for e-bøgerne og “låser” dem for videre læsning, i takt med at deres låneperioder udløber. Typisk har applikationerne forskellige muligheder for at bookmarke og annotere tekst.

Forlagsplatforme og aggregators

Aggregators samler e-bøger fra forskellige forlag (på samme måde som en fysisk boghandler forhandler papir-bøger fra forskellige forlag fra samme butik), mens forlagsplatforme udelukkende forhandler egne udgivelser.

Måder e-bøger kan (for)bruges på

- Via browseren – med/uden egen konto = online læsning
- Som download til PC = offline læsning med særskilt e-bogslæser sw (klient)
- Som download til print via PC
- Som download til dedikeret e-bogslæser/enhed – hw

Bilag 2: Skemaer med undersøgelsesdata

EEBO

	iPad2	Kindle Fire	Samsung Galaxy Tab 10.1	Sony PRS-T1
ONLINE MODE				
Kan e-bogen læses online?	Green	Green	Yellow	Green
Kan e-bogen læses uden at det kræver særlige applikationer/plugins?	Green	Green	Green	Green
Hvilke(t) format(er) kan e-bogen læses i?	PDF	TIFF		
Tilbydes ekstra funktioner - fx bogmærker og noter?	Green	Green	Yellow	Red
Kan brugeren anvende ekstrafunktionerne uden at skulle oprette en konto?	Green	n/a	Green	n/a
Læseoplevelsen: Er siden tilpasset/kan siden tilpasses skærmens størrelse?	Red	Red	Red	Yellow
Navigation: Er bogen let at navigere i?	Red	Red	Red	Green
Er e-bogsapplikationens look and feel tidsvarende?	Red	Red	Red	Green
Har e-bogsplatformen en indbygget, brugbar hjælpefunktion?	Red	Red	Red	Green
OFFLINE MODE				
Kan e-bogen downloades?	Green	Green	Green	Green
- til en lokal folder, skrivebord e.lign?	Green	Green	Green	Green
- uden krav om særlige applikationer til opbevaring ("boghyldede"/wrapper)?	Green	Green	Green	Green
- uden krav om ADE?	Green	Green	Green	Green
- som PDF u begrænsning	Green	n/a	Green	Red
- som PDF m begrænsning	Green	n/a	Green	Red
- som ePub	Green	n/a	Green	Red
- som andet	Green	Green	Green	Green
- uden at brugeren behøver at oprette en konto?	Green	Green	Green	Green
Kan e-bogen læses?	Green	Green	Green	Green
Hvilke(t) format(er) kan e-bogen læses i?	PDF	PDF, TIFF	TIFF/PDF	pdf, tiff
Tilbydes ekstra funktioner - fx bogmærker og noter?	Green	n/a	Green	Red
Kan evt. bogmærker og noter gemmes?	Green	n/a	Green	Red
Læseoplevelsen: Er siden tilpasset/kan siden tilpasses skærmens størrelse?	Red	Green	Yellow	n/a
Navigation: Er bogen let at navigere i?	n/a	Green	Green	Red
Er e-bogsapplikationens look and feel tidsvarende?	n/a	Red	Green	Red
Har e-bogsapplikationen en indbygget, brugbar hjælpefunktion?	n/a	Red	Green	Red
	Ad 5: kan ikke åbne TIFF. Når PDF åbnes spørges automatisk om den skal åbnes i iBooks eller Bluefire Ad. 6: kan printe downloadede ved at tilføje produktet til marked list, men jeg kan ikke få lov at tilføje dokumentet til "marked list". Ad 9: siderne ligger enkeltvis. Ad 13: kan en enkelt side ad gangen. Se skærmpriint	Download fungerer ikke med TIFF - det ser umiddelbart ud som om man får en fil ned, men der hvor den skulle lægge sig kan enheden ikke registrere filen. PDF: Linket øverst tv giver kun et billede ad gangen - skal man have hele bogen skal man tilføje bogen til sin 'marked list' og fra menupunktet 'Marked list' og nederst på siden 'Download document image sets in PDF format'. NB: Dokumentet der er downloadet over WiFi, lægger sig i en temporær folder, hvorfra man kan åbne dokumentet én gang. Navigerer man væk fra dokumentet "forsvinder" det. Kobler Kindlen til PC'en med micro-USB-kablet og gennemser folderne på enheden, viser det sig imidlertid at der eksisterer en såkaldt download folder - den er bare ikke synlig på Kindlen så faktisk.	<p>n/a</p> <p>n/a</p> <p> Hvis man vil downloade hele bogen, kan det kun gøres som pdf og kun hvis den er overført til Marked List. Hvis det bare er en enkelt side/billede, kan det gøres som TIFF.</p>	

Ebook Library

	iPadz	Kindle Fire	Samsung Galaxy Tab 10.1	Sony PRS-T1
ONLINE MODE				
Kan e-bogen læses online?				
Kan e-bogen læses uden at det kræver særlige applikationer/plugins?				
Hvilke(t) format(er) kan e-bogen læses i?	PDF + ukendt billedformat	ukendt billedformat	pdf + image	
Tilbydes ekstra funktioner - fx bogmærker og noter?				
Kan brugeren anvende ekstrafunktionerne uden at skulle oprette en konto?				
Læseoplevelsen: Er siden tilpasset/kan siden tilpasses skærmens størrelse?				
Navigation: Er bogen let at navigere i?				
Er e-bogsapplikationens look and feel tidssvarende?				
Har e-bogsplatformen en indbygget, brugbar hjælpefunktion?				
OFFLINE MODE				
Kan e-bogen downloades?				
- til en lokal folder, skrivebord e.lign?				
- uden krav om særlige applikationer til opbevaring ("boghylde"/"wrapper")?				
- uden krav om ADE?				
- som PDF u begrænsning	n/a			
- som PDF m begrænsning	n/a			
- som ePub	n/a			
- som andet				
- uden at brugeren behøver at oprette en konto?				
Kan e-bogen læses?				
Hvilke(t) format(er) kan e-bogen læses i?	PDF	PDF		
Tilbydes ekstra funktioner - fx bogmærker og noter?				
Kan evt. bogmærker og noter gemmes?				
Læseoplevelsen: Er siden tilpasset/kan siden tilpasses skærmens størrelse?				
Navigation: Er bogen let at navigere i?				
Er e-bogsapplikationens look and feel tidssvarende?				
Har e-bogsapplikationen en indbygget, brugbar hjælpefunktion?				
	EBL håndterer deres brugerkonti til noter mv. på en smart måde; har man en gang oprettet en konto her kan EBL genkende en næste gang, så man ikke skal logge ind igen, men kan bruge notefunktionen direkte og tilgå noter fra sidste gang man brugte bogen.	Download kræver: 1) ADE på PC 2) 3. parts softwaren Aldiko Reader Book Reader app, hvilket igen kræver manuel installation(!) af seneste version af OS'et (6.2.2), idet tidligere versioner ikke har accepteret 3. parts software 4) at deviceet indstilles til at acceptere 3. parts software (Quick preferences > More... > Device > Allow Installation of Applications From Unknown Sources "ON") 5) download og installation af Aldiko Book Reader fx fra Aldiko fx via BooksOnBoard hvor der også er en instruktion	Ad. 13 kræver en Adobe ACSM account både v. PDF og ePub. Ikke alle titler kan downloades både som PDF og ePub	

ebrary

	iPad2	Kindle Fire	Samsung Galaxy Tab 10.1	Sony PRS-T1
ONLINE MODE				
Kan e-bogen læses online?				
Kan e-bogen læses uden at det kræver særlige applikationer/plugins?				
Hvilket(t) format(er) kan e-bogen læses i?	page image	PDF		
Tilbydes ekstra funktioner - fx bogmærker og noter?				
Kan brugeren anvende ekstrafunktionerne uden at skulle oprette en konto?				
Læseoplevelsen: Er siden tilpasset/kan siden tilpasses skærmens størrelse?				
Navigation: Er bogen let at navigere i?				
Er e-bogsapplikationens look and feel tidssvarende?				
Har e-bogsplatformen en indbygget, brugbar hjælpefunktion?				
OFFLINE MODE				
Kan e-bogen downloades?				
- til en lokal folder, skrivebord e.lign?				n/a
- uden krav om særlige applikationer til opbevaring ("boghylde"/wrapper)?				n/a
- uden krav om ADE?				n/a
- som PDF u begrænsning				n/a
- som PDF m begrænsning				n/a
- som ePub				n/a
- som andet				n/a
- uden at brugeren behøver at oprette en konto?				n/a
Kan e-bogen læses?				n/a
Hvilket(t) format(er) kan e-bogen læses i?	PDF + PDF m DRM	PDF		n/a
Tilbydes ekstra funktioner - fx bogmærker og noter?				n/a
Kan evt. bogmærker og noter gemmes?				n/a
Læseoplevelsen: Er siden tilpasset/kan siden tilpasses skærmens størrelse?				n/a
Navigation: Er bogen let at navigere i?				n/a
Er e-bogsapplikationens look and feel tidssvarende?				n/a
Har e-bogsapplikationen en indbygget, brugbar hjælpefunktion?				n/a
ad. 14-18: Mulighederne afhænger af valgt metode: 1) online via ebrary QuickView Reader - kører i browseren 2) via ebrary Unity Reader - kører udenfor browseren (applet) 3) via ebrary Plug-in Reader - understøttes på Win og MacOS - ikke evident hvilken ekstra funktionalitet den giver 4) download kapitler eller et defineret antal sider som et "PDF image" ned på harddisken 5) download og læsning af hele bogen i ADE app en på ens PC 6) download af hele bogen til brug på iOS enheder - bogen downloades via ADE på PCen og læses i en vilkårlig e-reader 7) download direkte på en iPad - kræver login på personlig ebrary konto, Bluefire og ADE ID 8) via iPad app - bøger kan fremsøges og læses i online og offline mode. Kræver login på personlig ebrary konto og ADE-ID'et.	Sign in ifm ekstra funktioner giver fejlbesked "ebrary sign in error message". NB: Ebrary plugin er IKKE testet.	Besværligt! Blev ikke lavet til pdf som lovet, og jeg kan ikke få downloadet en app som tillader mig at downloade hele bogen.		

EBSCO

	iPad2	Kindle Fire	Samsung Galaxy Tab 10.1	Sony PRS-T1
ONLINE MODE				
Kan e-bogen læses online?				
Kan e-bogen læses uden at det kræver særlige applikationer /plugins?				
Hvilke(t) format(er) kan e-bogen læses i?	Page image	n/a		
Tilbydes ekstra funktioner - fx bogmærker og noter?		n/a		
Kan brugeren anvende ekstrafunktionerne uden at skulle oprette en konto?		n/a		
Læseoplevelsen: Er siden tilpasset/kan siden tilpasses skærmens størrelse?		n/a		
Navigation: Er bogen let at navigere i?		n/a		
Er e-bogsapplikationens look and feel tidssvarende?				
Har e-bogsplatformen en indbygget, brugbar hjælpefunktion?				
OFFLINE MODE				
Kan e-bogen downloades?				
- til en lokal folder, skrivebord e.lign?				n/a
- uden krav om særlige applikationer til opbevaring ("boghylde" /wrapper)?				n/a
- uden krav om ADE?				n/a
- som PDF u begrænsning				n/a
- som PDF m begrænsning				n/a
- som ePub				n/a
- som andet				n/a
- uden at brugeren behøver at oprette en konto?				n/a
Kan e-bogen læses?				n/a
Hvilke(t) format(er) kan e-bogen læses i?	PDF	PDF-lign.		n/a
Tilbydes ekstra funktioner - fx bogmærker og noter?				n/a
Kan evt. bogmærker og noter gemmes?				n/a
Læseoplevelsen: Er siden tilpasset/kan siden tilpasses skærmens størrelse?				n/a
Navigation: Er bogen let at navigere i?				n/a
Er e-bogsapplikationens look and feel tidssvarende?				n/a
Har e-bogsapplikationen en indbygget, brugbar hjælpefunktion?				n/a
	Ad 3: siden kan ikke gøres større, så det er for svært at læse teksten, den er for lille. Kun egnet til stor skærm. Ikke til at læse online på en tablet. Kan dog bruge iPaddens forstørrelsesmuligheder. Ad. 11: den har en hjælpefunktion. Kikker man på den åbner den op i et nyt vindue, som forbliver blankt. Ad 29: Bluefire har manual	testet e-bog: Under the skin: A Psychoanalytical Study of Body Modification 'i såkaldt "eBook Full text" NB: Ifm. download bliver jeg bedt om at signe in med den brugeraccount jeg har oprettet på EBSCO! Dvs. jeg ikke alene skal authenticere mig med SB-credentials, men jeg skal også med min account credentials???	Siderne er blandke når man prøver at læse bogen i browseren. har forsøgt både den eksisterende og Firefox. Når man forsøger at downloade, downloader man bare en blank side.	

Myilibrary

	iPad2	Kindle Fire	Samsung Galaxy Tab 10.1	Sony PRS-T1
ONLINE MODE				
Kan e-bogen læses online?				
Kan e-bogen læses uden at det kræver særlige applikationer/plug-ins?				
Hvilket() format(er) kan e-bogen læses i?	Page image	PDF	PDF	
Tilbydes ekstra funktioner - fx bogmærker og noter?				
Kan brugeren anvende ekstrafunktionerne uden at skulle oprette en konto?				
Læseoplevelsen: Er siden tilpasset/kan siden tilpasses skærmens størrelse?				
Navigation: Er bogen let at navigere i?				
Er e-bogsapplikationens look and feel tidssvarende?				
Har e-bogsplatformen en indbygget, brugbar hjælpefunktion?				
OFFLINE MODE				
Kan e-bogen downloades?				
- til en lokal folder, skrivebord e.lign?				n/a
- uden krav om særlige applikationer til opbevaring ("boghylde"/"wrapper")?				n/a
- uden krav om ADE?				n/a
- som PDF u begrænsning				n/a
- som PDF m begrænsning				n/a
- som ePub				n/a
- som andet				n/a
- uden at brugeren behøver at oprette en konto?				n/a
Kan e-bogen læses?				n/a
Hvilket() format(er) kan e-bogen læses i?	PDF	PDF		n/a
Tilbydes ekstra funktioner - fx bogmærker og noter?				n/a
Kan evt. bogmærker og noter gemmes?				n/a
Læseoplevelsen: Er siden tilpasset/kan siden tilpasses skærmens størrelse?				n/a
Navigation: Er bogen let at navigere i?				n/a
Er e-bogsapplikationens look and feel tidssvarende?				n/a
Har e-bogsapplikationen en indbygget, brugbar hjælpefunktion?				n/a
	Download som PDF, fylder lidt mere en skærmen, og flyder lidt rundt. Anvender DRM Ad. 14 til Bluefire. Ad 29. Bluefire har manual	NB: Man kan ikke downloade direkte til Kindle - man er nødt til at downloade til PC og overføre til deviceet (i hvert fald kan jeg ikke finde filen på kindlen - ikke engang med androXplorer - en gratis file manager app)	Ad8. Ikke helt godt. Fylder ikke hele skærmen. Ad. 13. Hele bogen kan ikke downloades. Det går galt når man beder om at få den downloadet. Mærkelig fejlmeddelelse. Prøv at lave skærmpoint . DIBA? Heller ikke de max 10 sider kan downloades	n/a

	iPad2	Kindle Fire	Samsung Galaxy Tab 10.1	Sony PRS-T1
ONLINE MODE				
Kan e-bogen læses online?				
Kan e-bogen læses uden at det kræver særlige applikationer/plugins?				
Hvilket() format(er) kan e-bogen læses i?	PDF		pdf eller web	n/a
Tilbydes ekstra funktioner - fx bogmærker og noter?				n/a
Kan brugeren anvende ekstrafunktionerne uden at skulle oprette en konto?			n/a	n/a
Læseoplevelsen: Er siden tilpasset/kan siden tilpasses skærmens størrelse?				n/a
Navigation: Er bogen let at navigere i?				n/a
Er e-bogsapplikationens look and feel tidssvarende?				n/a
Har e-bogsplatformen en indbygget, brugbar hjælpefunktion?				n/a
OFFLINE MODE				
Kan e-bogen downloades?				
- til en lokal folder, skrivebord e.lign?				
- uden krav om særlige applikationer til opbevaring ("boghylde"/"wrapper")?				
- uden krav om ADE?				
- som PDF u begrænsning				n/a
- som PDF m begrænsning		n/a		n/a
- som ePub				n/a
- som andet				
- uden at brugeren behøver at oprette en konto?				
Kan e-bogen læses?				
Hvilket() format(er) kan e-bogen læses i?	PDF	PDF	pdf	pdf
Tilbydes ekstra funktioner - fx bogmærker og noter?				
Kan evt. bogmærker og noter gemmes?				
Læseoplevelsen: Er siden tilpasset/kan siden tilpasses skærmens størrelse?				
Navigation: Er bogen let at navigere i?				
Er e-bogsapplikationens look and feel tidssvarende?				
Har e-bogsapplikationen en indbygget, brugbar hjælpefunktion?			n/a	
			n/a	
	Ad. 8; fed læseoplevelse, fylder skærmen. Når man åbner hele bogen, får man også muligheden for at åbne i en af sine e-bogs apps. Valgte Bluefire, og bogen blev downloadet og gemt i Bluefire. Ad 7: kan eksportere citationer. RSS feed + Email this page. Ad 11. ikke noget om downloadmuligheder	Online læsning kan ikke lade sig gøre fordi OECD ikke giver mulighed for det (!)		

Springer

	iPadz	Kindle Fire	Samsung Galaxy Tab 10.1	Sony PRS-T1
ONLINE MODE				
Kan e-bogen læses online?				
Kan e-bogen læses uden at det kræver særlige applikationer/plugins?				
Hvilke(t) format(er) kan e-bogen læses i?	PDF	PDF	pdf	
Tilbydes ekstra funktioner - fx bogmærker og noter?				
Kan brugeren anvende ekstrafunktionerne uden at skulle oprette en konto?		n/a		n/a
Læseoplevelsen: Er siden tilpasset/kan siden tilpasses skærmens størrelse?				
Navigation: Er bogen let at navigere i?				
Er e-bogsapplikationens look and feel tidssvarende?				
Har e-bogsplatformen en indbygget, brugbar hjælpefunktion?				
OFFLINE MODE				
Kan e-bogen downloades?				
- til en lokal folder, skrivebord e.lign?				n/a
- uden krav om særlige applikationer til opbevaring ("boghylde"/wrapper)?				n/a
- uden krav om ADE?				n/a
- som PDF u begrænsning				n/a
- som PDF m begrænsning		n/a		n/a
- som ePub				n/a
- som andet				n/a
- uden at brugeren behøver at oprette en konto?				n/a
Kan e-bogen læses?				n/a
Hvilke(t) format(er) kan e-bogen læses i?	PDF	PDF		
Tilbydes ekstra funktioner - fx bogmærker og noter?			n/a	n/a
Kan evt. bogmærker og noter gemmes?			n/a	n/a
Læseoplevelsen: Er siden tilpasset/kan siden tilpasses skærmens størrelse?			n/a	n/a
Navigation: Er bogen let at navigere i?			n/a	n/a
Er e-bogsapplikationens look and feel tidssvarende?			n/a	n/a
Har e-bogsapplikationen en indbygget, brugbar hjælpefunktion?			n/a	n/a
	Ad 6: eksportere referencer og citationer, og søgelister uden konto. for at benytte andre funktioner, gemme søgninger, skal man have en konto. Ikke hele bogen, men kapitler for sig. Bliver automatisk spurgt om man vil downloade og åbne i en af sin e-bogs apps.		AD13. Man bliver spurgt om hvad man vil downloade til: Firefox, Bluefire og "Browser". Lige gyldigt hvad man vælger bliver man nægtet adgang.	

Thieme

	iPad2	Kindle Fire	Samsung Galaxy Tab 10.1	Sony PRS-T1
ONLINE MODE				
Kan e-bogen læses online?				
Kan e-bogen læses uden at det kræver særlige applikationer/plug-ins?				
Hvilke(t) format(er) kan e-bogen læses i?				
Tilbydes ekstra funktioner - fx bogmærker og noter?	HTML	PDF/HTML		
Kan brugeren anvende ekstrafunktionerne uden at skulle oprette en konto?				n/a
Læseoplevelsen: Er siden tilpasset/kan siden tilpasses skærmens størrelse?				
Navigation: Er bogen let at navigere i?				
Er e-bogsapplikationens look and feel tilsvarende?	n/a			
Har e-bogsplatformen en indbygget, brugbar hjælpefunktion?				
OFFLINE MODE				
Kan e-bogen downloades?				
- til en lokal folder, skrivebord e.lign?				n/a
- uden krav om særlige applikationer til opbevaring ("boghylde"/wrapper)?				n/a
- uden krav om ADE?	n/a			n/a
- som PDF u begrænsning		n/a		n/a
- som PDF m begrænsning		n/a		n/a
- som ePub		n/a		n/a
- som andet		n/a		n/a
- uden at brugeren behøver at oprette en konto?	n/a	n/a		n/a
Kan e-bogen læses?		n/a		n/a
Hvilke(t) format(er) kan e-bogen læses i?		n/a		n/a
Tilbydes ekstra funktioner - fx bogmærker og noter?	n/a	n/a	n/a	n/a
Kan evt. bogmærker og noter gemmes?	n/a	n/a	n/a	n/a
Læseoplevelsen: Er siden tilpasset/kan siden tilpasses skærmens størrelse?	n/a	n/a	n/a	n/a
Navigation: Er bogen let at navigere i?	n/a	n/a	n/a	n/a
Er e-bogsapplikationens look and feel tilsvarende?	n/a	n/a	n/a	n/a
Har e-bogsapplikationen en indbygget, brugbar hjælpefunktion?	n/a	n/a	n/a	n/a
	Mangler flash			
		Ifm online læsning fremkommer besked om, at man skal opgradere ens Flash Player (selvom der er Flash på enheden!). Alternativet er en HTML-version, hvor navigationsknapperne ikke fungerer. Med "Enable Flash - always on" slået til i "Settings" kunne bøgerne loades med fuld funktionalitet. "Quicktips" (Thiemes hjælp til nye brugere) loader ikke uden brug af flash. Iflg. FAQ'en skal en Adobe AIR-baseret applikation kaldet "iOffline" bruges til offline læsning - pt. er denne softwarekun kompatibel med Windows og MacOS. En app er på vej til Kindle, men den er stadig undervejs (http://ebooks.ashp.org/faq#f15). Alternativt skal PDF-filen overføres via kindle-mailen eller ADE.		

Karger

	iPad2	Kindle Fire	Samsung Galaxy Tab 10.1	Sony PRS-T1
ONLINE MODE				
Kan e-bogen læses online?				
Kan e-bogen læses uden at det kræver særlige applikationer/plug-ins?				
Hvilke(t) format(er) kan e-bogen læses i?	PDF+page tekst	HTML (XML)		
Tilbydes ekstra funktioner - fx bogmærker og noter?				
Kan brugeren anvende ekstrarfunktionerne uden at skulle oprette en konto?				
Læseoplevelsen: Er siden tilpasset/kan siden tilpasses skærmens størrelse?				
Navigation: Er bogen let at navigere i?				
Er e-bogsapplikationens look and feel tilsvarende?				
Har e-bogsplatformen en indbygget, brugbar hjælpefunktion?				
OFFLINE MODE				
Kan e-bogen downloades?				
- til en lokal folder, skrivebord e.lign?				
- uden krav om særlige applikationer til opbevaring ("boghylder"/"wrapper")?				
- uden krav om ADE?		n/a		
- som PDF u begrænsning		n/a		
- som PDF m begrænsning		n/a		
- som ePub		n/a		
- som andet		n/a		
- uden at brugeren behøver at oprette en konto?				
Kan e-bogen læses?				
Hvilke(t) format(er) kan e-bogen læses i?	PDF		PDF	
Tilbydes ekstra funktioner - fx bogmærker og noter?				
Kan evt. bogmærker og noter gemmes?				
Læseoplevelsen: Er siden tilpasset/kan siden tilpasses skærmens størrelse?				
Navigation: Er bogen let at navigere i?				
Er e-bogsapplikationens look and feel tilsvarende?				
Har e-bogsapplikationen en indbygget, brugbar hjælpefunktion?				
	Download på kapitelniveau: Ad 6: mulighed for at downloade citationer. Ad. 11: man kan sende en mail. Når man åbner PDF, får man automatisk muligheden for at åbne i en af sine e-bogs apps.	PDF kan downloades på PC og overføres enten via ens kindlemail-konto eller via fx ADE	Ad. 13 + 17 På kapitelniveau. Ad 15. Når den ligger i download mappen og man forsøger at åbne, bliver man spurgt om hvilket program man vil åbne i. Vælger Bluefire.	

ACLS

	iPad2	Kindle Fire	Samsung Galaxy Tab 10.1	Sony PRS-T1
ONLINE MODE				
Kan e-bogen læses online?				
Kan e-bogen læses uden at det kræver særlige applikationer/plugins?				
Hvilke(t) format(er) kan e-bogen læses i?				
Tilbydes ekstra funktioner - fx bogmærker og noter?			pdf eller web	image, text
Kan brugeren anvende ekstrafunktionerne uden at skulle oprette en konto?	3: PDF + page image + page text * 4 optioner n/a		pdf eller web	image, text
Læseoplevelsen: Er siden tilpasset/kan siden tilpasses skærmens størrelse?	n/a		n/a	n/a
Navigation: Er bogen let at navigere i?				
Er e-bogsapplikationens look and feel tidsvarende?				
Har e-bogsplatformen en indbygget, brugbar hjælpefunktion?				
OFFLINE MODE				
Kan e-bogen downloades?				
- til en lokal folder, skrivebord e.lign?				
- uden krav om særlige applikationer til opbevaring ("boghylde"/"wrapper")?				
- uden krav om ADE?				
- som PDF u begrænsning				
- som PDF m begrænsning				
- som ePub				
- som andet				
- uden at brugeren behøver at oprette en konto?				
Kan e-bogen læses?				
Hvilke(t) format(er) kan e-bogen læses i?	PDF	PDF	PDF	pdf
Tilbydes ekstra funktioner - fx bogmærker og noter?				
Kan evt. bogmærker og noter gemmes?				
Læseoplevelsen: Er siden tilpasset/kan siden tilpasses skærmens størrelse?				
Navigation: Er bogen let at navigere i?				
Er e-bogsapplikationens look and feel tidsvarende?				
Har e-bogsapplikationen en indbygget, brugbar hjælpefunktion?				
	Download på kapitelniveau Når man åbner PDF, får man automatisk muligheden for at åbne i en af sine e-bogs apps.	* 1) TXT 2) XML-encoded TXT 3) "page-image" (TIFF 600 dpi) 4) PDF (resulterer i download af 3 sider) Download er som regel 3 sider, idet ACLS overholder en policy om 'fair use'	Downloader kun 3 sider pr. gang.	

Bilag 3: Interviewguide

Introduktion: Hvem du er og at du kommer fra Statsbiblioteket. At interviewet vil tage 10 minutter og handler om e-bøger.

Spørgsmål:

Hvad studerer du?

Bruger du e-bøger?

a. Nej:

- Hvorfor ikke?
- Tror du det er noget du kunne finde på at bruge?
- Er der nogle forhindringer?
- Var du klar over at vi udbyder e-bøger?

b. Ja:

- I hvilken forbindelse bruger du e-bøger?
- Hvor mange e-bøger vil du tro, du har brugt?
- Hvor henter du dine e-bøger?
 - kun AUL
 - Hvordan har du fået kendskab til dem?
 - Har du nemt ved at finde de bøger, du skal bruge?
 - Nogle steder tilbyder/kræver at man opretter en konto hos dem, og så har man til gengæld sit eget virtuelle bibliotek dér og har værktøjer til fx at understrege og tage noter med. Har du oprettet en eller flere af den slags konti?
 - AUL og andre steder end AUL
 - Hvordan har du fået kendskab til dem?
 - Har du nemt ved at finde de bøger, du skal bruge?
 - alle andre steder end AUL
 - Er AUL's udvalg mangelfuldt?
- Hvordan bruger du dem?
 - På PC og/eller tablet?
 - Online og/eller download?
 - Printer du bøgerne/afsnit ud?
- Hvordan fungerer det?
- Hvad er din bedste/værste oplevelse med en e-bog?

c. Hvis du skulle vælge mellem en E og en P bog - hvad ville du så helst?

Bilag 4: Interviewdata

Respondent 1: Engelsktalende journaliststuderende (har studeret i min. 4 år)

- Bruger e-bøger - mest lystlæsning men også i studiesammenhæng
- læser dem på sin laptop - online
- printer ud fra bøgerne ifm eksamen
- er godt tilfreds med at bruge e-bøger, men observerer at man bliver hurtigere træt når man læser på den måde
- e-bøger er nemme at bruge, hvis man først har fået en relevant(!)
- motiveret til at bruge e-bøger fordi det er omkostningsfrit for hende

Respondent 2: Antropologistuderende (3. semester)

- Bruger IKKE e-bøger/kun meget lidt til fx at få overblik over et område
- printer lidt ud
- kan bedst lide p-bøger, fordi de er nemmere at notere i og læsning på den måde er bedre i forhold til at opnå et læringsmæssigt udbytte. Husker lettere det læste hvis det er på papir da "man får det gennem hånden" når man skriver noter og laver markeringer.

Respondent 3: Studerer bioteknologi (3. semester) > nanoteknologi på AU

- Bruger som regel ikke e-bøger, men har brugt dem lidt
- primært faglitteratur
- e-bøgerne er fundet andre steder end på AUL (på internettet)
- læser på laptoppen, hvor det har fungeret godt med korte tekster, men den er uhåndterlig at tage med sig
- vil gerne have en enhed fx iPad til at læse på - formoder at det ville fremme hendes brug af dem.
- Fordelen med e-bøger er hvis man kun skal bruge et kort afsnit af en ellers tung fysisk bog.

Respondent 4: Studerende fra Japanstudier (3. semester)

- "E-bøger er let tilgængelige men irriterende" fordi:
- Der er problemer med skalering "ude i den ene side af siden" (vist noget med billeder) - kan ikke huske hvilken titel det handler om.
- Den studerende har problemer med at få bøgerne vist korrekt "de er små og nærmest ulæselige i den ene side(!?)" på den hjemmeside hvor de fleste af de relevante bøger er, men respondenter kan ikke huske hvad siden hedder.
- Man kan ikke downloade de bøger hun har brug for.
- Der begrænsninger på hvor meget man må printe.
- Anvender e-bøger i begrænset omfang, det er eksempelvis bøger om Japans historie og samfund der bruges.
- Bruger e-bøger ifm. opgaver - IKKE i fritiden (kan bedre lide p-bøger)
- Printer nogle gange dele af bøgerne ud, men kun hvis de indeholder meget information/er meget relevante.
- Vil foretrække en trykt udgave af en bog frem for en e-udgave, da man får større forståelse hvis man har papiret foran sig.

- har brugt mere end 20 e-bøger
- læser bøgerne på sin laptop 15" Windows

Respondent 5: Filosofistuderende (5. semester)

- Har kendskab til e-bøger, men bruger dem ikke til læsning.
- Benytter Amazons 'Look Inside' funktion til at vurdere om bøgerne er relevante og bestiller herefter den trykte udgave via biblioteket.
- Ikke klar over at AUL har e-bøger
- Overvejer at bruge dem
- At respondenterne ikke bruger e-bøger skyldes måden hvorpå han lærer, har det bedst med at læse og notere.
- Er godt klar over at man kan notere i en e-bog.

Respondent 6: Norsktalende statskundskabsstuderende (3. semester)

- Bruger ikke e-bøger til studiebrug, men har ved enkelte lejligheder læst skønlitteratur i e-bogs udgave.
- Mangler information om hvorvidt e-bøger er tilgængelige og mangler hjælp.
- De væsentligste forhindringer for brug er manglende læser og besvær med at finde dem.
- Er ikke klar over at AUL udbyder e-bøger. Foreslår at benytte underviserne til at gøre opmærksom på dem.
- Ville foretrække en e-bog frem for en p-bog, hvis hun havde en læser.

Respondent 7: Fritidsstuderende. Kinesisk og Thailandsk

- Anvender kun e-bøger når han er på rejse, da han foretrækker at tage noter i hans egne bøger.
- Ville gerne bruge e-bøger på tablet eller lignende, hvis funktionerne for tegn (kinesiske og thailandske) er gode nok.
- Er ikke klar over at AUL udbyder e-bøger
- Ejer én e-bog, som han læser på laptop

Respondent 8: Sygeplejevidenskab kandidat (3. semester)

- Bruger e-bøger både i studie og fritid, men nok mest fritid.
- Nogle af studiebøgerne findes kun i e-udgave, så han er nødt til at bruge dem.
- Mener at AUL's udvalg af e-bøger er fint til studiebrug (sygeplejevidenskab)
- Finder e-bøgerne via AUL. Underviseren har opfordret de studerende til at benytte AUL's personale til hjælp med e-bøger.
- Anvender en database fra USA der giver adgang til e-bøger, i 60 % af tilfældene har det været gratis at bruge dem på grund af Statsbibliotekets adgang, i de resterende tilfælde har han selv købt bøgerne.
- Har flere gange oprettet konti for at få adgang til e-bøgerne, men bruger ikke notefunktionerne det giver, da ham og hans studiegruppe har deres eget system.
- Har oplevet at modtage spam/reklamer som følge af oprettelse som bruger, hvilket har været et irritationsmoment.
- Foretrækker e-bog frem for p-bog. "Mulighederne for citater er bedre i de elektroniske bøger, det er nemt og man er sikker på ikke at lave fejl i dem".
- Anvender laptop til e-bøger og foretrækker at downloade, da det giver mulighed for at læse i toget

- Printer sjældent bøgerne (som følge af holdning i hans studiegruppe)
- Det værste ved e-bøger er når det tager lang tid at få fat på dem, eksempelvis på grund af mange logins og andre ting der gør det svært at få adgang. Har oplevet en e-bog der tog flere dage at få fat på.

Respondent 9: Statskundskab (1. semester)

- Har prøvet at bruge en e-bog én gang ifm. studiet og det var en god oplevelse
- Forventer at bruge e-bøger mere i fremtiden ifm. studiet
- Årsagen til det første brug var at den fysiske kopi af bogen ikke var tilgængelig
- Kan ikke huske om bogen blev fundet via Statsbiblioteket eller bibliotek.dk
- Brugte e-bogen på PC, online
- Forestiller sig at ville bruge muligheden for print ved fremtidigt brug af e-bøger
- Ser fordelene ved e-bøger som værende at man kan få dem med det samme, frem for at skulle vente på at skulle vente på at p-bogen kommer hjem.

Respondent 10: Kandidat i finance & international studies (dimittend) fra ASB

- Har brugt e-bøger ifm. kandidat studiet
- Har brugt omkring 10 styk.
- Anvender pc til at læse dem på, både online og download
- Har hentet bøgerne via Statsbiblioteket og ASB
- Det værste ved e-bøgerne er når de ikke virker, altså når de ikke kan åbnes eller ikke kan bladres i.
- Brugeren er negativt stemt i forhold til at skulle oprette konti for at kunne få adgang til en e-bog, han lukker siden og bruger ikke bogen når det sker.
- Vælger kun e-bog hvis det er den eneste mulighed for at tilgå bogen
- Foretrækker p-bog frem for e-bog, da det er bedre at bladre i en fysisk bog.

Respondent 11: Bachelor i Idræt & Filosofi

- Har brugt kapitler af e-bøger
- Ca. 10 stk.
- Via Statsbiblioteket
- Er ikke klar over at man kan oprette konti på de forsk. platforme
- Fandt dem tilfældigt i forb. med søgning på specifik titel / emne
- PC
- Online
- Hvis det er hovedkilde, så foretrækkes print, da det er problematisk at printe en hel e-bog.
- Ikke kendskab til noter og lign. i e-bøgerne

Respondent 12: Bachelor i Antropologi

- Har ikke haft brug for e-bøger, men ved godt Statsbiblioteket har det
- Foretrækker print, da der kan noteres i margen

Respondent 13: Bachelor i Informations- og Medievidenskab

- Har brugt e-bøger, specielt kapitler
- Kun Statsbiblioteket
- Kun faglitteratur
- Har generelt haft let ved at finde bøgerne

- Ikke kendskab til noter og lign. i e-bøgerne
- PC
- Online, printer ikke
- E-bøgerne fungerer fint
- E-bøger er tilgængelige med det samme
- Hvorvidt der foretrækkes p eller e er afhængig af hvor lang tid og hvor meget

Respondent 14: Bachelor i Biologi

- Bruger ikke e-bøger, da de får udleveret det materiale de skal bruge
- Kan godt forestille sig at bruge dem fremover, da de er lettere at få fat i, men det er “federe” med en p-bog
- Ny Statsbiblioteket bruger, 2. besøg

Respondent 15: Jordbrug, Fødevarer og Miljø 3. år

- Bruger dem hvis man ikke kan få fat i andet. Foretrækker p-bøger
- Kun fagligt
- Max 5 stk.
- er blevet introduceret til deres kernebaser via deres intranet. Først i forb. med bacheloropgave er hun/han blevet introduceret til Search ved egen bibliotekar på DMU.